

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ

İLAHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

Journal of the Faculty of Divinity of Çukurova University

Cilt / Volume: 24 • Sayı / Issue: 2 • Aralık / December 2024 • 255-283

e-ISSN: 2564-6427 • DOI: cuilah.1527367

KADİYÂN AHMEDİLERİNİN GÜNCEL FAALİYETLERİNE MEHDİLİK ALGISI PERSPEKTİFİNDEN BİR BAKIŞ

An Examination of Contemporary Activities of Qādiyān Ahmadis in the Context of Mahdism Perceptions

Vildan METİN

vildanozcan5101@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0008-4708-0841>

Fatmanur ALİBEKİROĞLU EREN

Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam Mezhepleri Tarihi
Anabilim Dalı, Adana, Türkiye

Assoc. Prof., Çukurova University, Faculty of Divinity, Department of History of
Islamic Sects, Adana, Türkiye

falibekiroglu@cu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0001-9629-5736>

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Type: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/ Received: 06.08.2024

Kabul Tarihi/Accepted: 28.12.2024

Yayın Tarihi/Published: 31.12.2024

Bu çalışma Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde hazırlanan "Mehdilik Algısı Perspektifinde Kadıyânîlerin Güncel Faaliyetleri" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

İntihal Taraması/Plagiarism Detection: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi/This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited. (Vildan Özcan-Fatmanur Alibekiroğlu Eren). Bu makalenin ikinci yazarı dergi editöryal ekibindedir. Çıkar çatışması olmaması için gerekli tedbirler alınmıştır.

Telif/Copyright: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi/Published by Çukurova University Faculty of Divinity, 01380, Adana, Turkey. Tüm Hakları saklıdır / All rights reserved.

KĀDİYÂN AHMEDĪLERİNİN GÜNCEL FAALİYETLERİNE MEHDİLİK ALGISI PERSPEKTİFİNDEN BİR BAKIŞ

An Examination of Contemporary Activities of Qādiyān Aḥmadīs in the Context of Mahdism Perceptions

Öz

19. asırda Hint Alt kıtasında ortaya çıkan Kādiyān Ahmedîlerinin kurucu ismi Mirza Gulām Ahmed'in, kendisine nispet ettiği çoklu görev tayinin ikinci aşaması olan "mehdî-mesîh" iddiası, müntesipler nezdinde ciddi bir önem ve karşılığa sahiptir. Bu çalışma, Mirza Gulām Ahmed'in mehdîlik iddiasının Ahmedîliğin iki kolundan biri olan ve günümüzde oldukça aktif faaliyet gösteren Kādiyān Ahmedîlerine yansımalarını konu edinmektedir. Bu çerçevede bu çalışmanın amacı Kādiyān Ahmedîlerinin Mirza Gulām Ahmed'e nispetle benimsediği mehdîlik inancının söz konusu topluluğun güncel literatüründe nasıl ortaya koyulduğu, aktüel kurtarıcı algılarının nasıl şekillendiği ve bu bağlamda yaptıkları faaliyetlerin tetkikidir. Bu minvalde öncelikle Mirza Gulām Ahmed'in iddialarının müntesipleri nezdinde inandırıcılık ve meşruiyet kazanabilmesi için inşa edilen bilgi anlayışından ve bu bağlamda Kur'an ve hadislerin bâtinî tevîl yönteminden bahsedilmiştir. Ardından ise konunun özellikle günümüz faaliyetleri ekseninde siyasî ve sosyal yansımaları ele alınmıştır. Konu ele alınırken öncelikle Kādiyān Ahmedîlerinin kendi kaynaklarından istifade edilmiş; özellikle ülkemizde Türkçe yayımlanan *Maneviyat Dergisi*, internet siteleri, Youtube kanalları ve aktüel basılı yayınları objektif bir şekilde tetkik edilmiştir. Böylece Kādiyān Ahmedîlerinin modern literatürü taranmış ve kurtarıcı fikrinin yansımaları tespit edilmiştir. Kādiyān Ahmedîlerinin eskatoloji anlayışı bağlamında çok sayıda araştırma kaleme alınmakla beraber teorik düzlemdeki mehdîlik algısı üzerinden şekillenen güncel faaliyetlerinin ele alınması ve cemaatin kendi modern kaynakları üzerinden tetkikine imkân tanınması, çalışmamızı önemli kılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İslâm Mezhepleri Tarihi, Ahmediye, Kādiyān Ahmedîleri, Mehdî, Mirza Gulām Ahmed.

Abstract

The "Mahdî-Masîh" claim, regarded as the second stage of the multifaceted missions attributed to Mîrzâ Ḡulām Aḥmed, the founder of the Aḥmadiyya movement, which originated in the Indian subcontinent during the 19th century, holds profound significance and resonance among his followers. This study focuses on the reflections of Mîrzâ Ḡulām Aḥmed's claim to be the Mahdî on the Qādiyān Aḥmadīs, one of the two principal branches of Aḥmadiyya, which remains highly active today. The primary aim of this research is to examine how the belief in the Mahdî, as interpreted by the Qādiyān Aḥmadīs in connection with Mîrzâ Ḡulām Aḥmed, is articulated in the community's contemporary literature. It further explores how this perception of the awaited savior informs their worldview and shapes their present-day activities. To this end, the study first investigates the epistemological framework established to validate and legitimize Mîrzâ Ḡulām Aḥmed's claims in the eyes of his followers, focusing on the community's esoteric interpretations of the Qur'an and Ḥadīth. It then examines the political and social ramifications of these beliefs, with particular attention to their ongoing activities in the modern era. The research relies predominantly on primary sources produced by the Qādiyān Aḥmadī community, including *Maneviyat* magazine, published in Turkish, as well as their official websites, YouTube channels, and recent printed publications. These materials are analyzed objectively to provide an in-depth understanding of the community's perspectives. While many studies have addressed Aḥmadiyya's eschatological beliefs, the significance of this study lies in its focus on the community's contemporary activities, shaped by their Mahdist perceptions, at a theoretical level. By engaging directly with the Qādiyān Aḥmadīs' modern narratives and resources, this research offers a unique insight into the current dynamics of the community.

Keywords: History of Islamic Sects, Aḥmadiyya, Qādiyān Aḥmadīs, Mahdî, Mîrzâ Ḡulām Aḥmed.

GİRİŞ

Ahmedîlik, 19. asrın son zamanlarında Hint alt kıtasında Mirza Gulâm Ahmed'in (1835-1908)'in mehdî, mesih ve nübüvvet iddiaları üzerine inşa edilen ve kişi merkezli bir hüviyete sahip olan modernist bir mezheptir.¹ Ahmedî düşünce sisteminde kurtarıcı inanın ortaya çıkışı bizzat kurucu Mirza Gulâm Ahmed'in iddialarına dayanmakta olup, Hint alt kıtasının siyasî, sosyal, dinî ve kültürel yapısından beslenmiştir.² Ahmedîliğin filizlenmeye başladığı Hindistan, 19. asrın ilk çeyreğinden itibaren İngilizlerin kontrolü altına girmiştir.³ Müslümanları ikinci sınıf vatandaş kategorisine indirgeyen İngiliz işgali⁴ karşısında bölge Müslümanları ve Hinduların ortak bir zeminde başlattıkları Sipahi Ayaklanmasının⁵ başarısızlıkla sonuçlanması Müslümanlar açısından yeni problemlerin doğuşuna sebebiyet vermiştir. Zira isyanın son Bâbürlü hükümdarı Sirâcuddîn II. Bahadır Şah (1837-1858)⁶ liderliğinde gerçekleşmesi, İngilizlerin Müslümanları hedef almalarına ve onlar üzerindeki siyasî ve ekonomik yaptırımların güçlenmesine sebebiyet vermiştir.⁷ İngiliz Hükümetinin söz konusu yaptırımları mevcut siyasî, kültürel ve ekonomik üstünlüğünün yanında Müslümanlara yönelik misyonerlik faaliyetlerinin hızlanmasını da beraberinde getirmiştir.⁸ Bölgedeki Müslümanları zor ve sıkıntılı bir durumun içine iten bu ve benzer gelişmeler, Müslümanlar arasında ümitsizlik duygusunu perçinlemiştir. Zor koşullar altında ortaya çıkan ümitsizlik duygusunun bölge halkının zihin dünyasını şekillendirmede önemli sonuçlar doğurduğu anlaşılmaktadır. Zira bölgede Müslümanlar arasında yaşanan ayrışmalar, dış güçlerin de etkisi ile Müslümanları zorlu bir ahvalin içerisine sürüklemiş bundan ötürü çok sayıda istismara açık konu gündeme gelmiştir. Bunun yanında bölgede yaşayan sûfi gruplar sır, keramet, ilham, müjde haberleri, rüya, gaybî rivayetler ve kehanetler gibi unsurları ön plana çıkarmıştır. Bulgur'un ifadesiyle bu durum neticesinde "insanların mizacı ve zihinleri anlaşılması imkânsız her yeni şeyi, kabule, her davet ve harekete yardıma, her rivayet ve hikâyeyi tasdiğe hazır hale gelmiştir."⁹ Bunlardan hareketle insan zihni gelmesi ümit edilen bir ilâhi donanımlı mehdî/kurtarıcı fikrine açık hale gelmiştir.

Mehdî/kurtarıcı figür beklentisi¹⁰ her ne kadar içerisinden çıktığı zeminin kendi kaynaklarıyla desteklenmek/meşrulaştırılmak istense de esasında bu fikrin zuhuru, toplumun

¹ Sıddık Korkmaz, "Kadiyanilik-Ahmedilik", *İslam Mezhepleri Tarihi El Kitabı*, ed. Hasan Onat-Sönmez Kutlu (Ankara: Grafiker Yayınları, 2016), 531-559, s. 531; Halide Rumeysa Küçüköner, "Ahmedîlik-Kadiyânîlik", *İslam Mezhepleri Tarihi II*, ed. Yusuf Gökâlîp-Nail Karagöz, Ankara: İlahiyat Yayınları, 2022), 193-211, 193.

² 19. asırda Hindistan'ın içerisinde bulunduğu siyasî, kültürel, ekonomik ve dinî koşullar hakkında bk. Ethem Ruhi Fiğlalı, "XIX. Yüzyıl Sonlarında Hindistan (Mezhepler Tarihi Açısından Bir Bakış)", *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1(1983), 1-24; Ethem Ruhi Fiğlalı, *Kadiyanîlik*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1994), 1-17.

³ Azmi Özcan, "Hindistan", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hindistan#3-tarih> (13.07.2024). Hindistan'ın İngilizler tarafından işgali ve yaşanan gelişmeler hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Suat Vural, *Hindistan'da İngiliz Yönetimi* (Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2006), 45-56.

⁴ Suat Vural, "Sipahi Ayaklanmasının Siyasi Sebepleri", *Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Belgü Dergisi* 2 (2015), 181-202, 183.

⁵ Sipahi Ayaklanması hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Fiğlalı, "XIX. Yüzyıl Sonlarında Hindistan", 11; Vural, "Sipahi Ayaklanmasının Siyasi Sebepleri", 181-202.

⁶ Sirâceddin II. Bahadır Şah hakkında bk. Ahmet Taşağıl, "Bahadır Şah II", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/bahadir-sah-ii> (13.07.2024).

⁷ Azmi Özcan, "Hindistan", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/hindistan#3-tarih> (13.07.2024).

⁸ Fiğlalı, "XIX. Yüzyıl Sonlarında Hindistan", 23; Durmuş Bulgur, "Kadiyânîlik", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Şarkiyat Mecmuası* 1 (2011), 1-38, 2.

⁹ Bulgur, "Kadiyânîlik", 2-3.

¹⁰ İslam düşüncesinde mehdî inancı ile ilgili olarak yapılan önemli bir literatür bulunmaktadır. Bu sebeple bu çalışmada konunun İslâm düşüncesindeki diğer yansımaları üzerinde durulmayacaktır. Mehdi inanın mahiyeti hakkında ayrıntılı bilgi için bk. Ethem Ruhi Fiğlalı, "Mesih ve Mehdi İnancı Üzerine", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 25/3-4(1981), 179-204; Cemil Hakyemez, "Mehdi Düşüncesinin İtikadileşmesi Üzerine", *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(5) (2014), 127-144; Sönmez Kutlu, "Beklenen Kurtarıcı İnancına Dayalı Siyasî ve Dinî Hareketlerde Mehdi İtikadileşmesi", *Beklenen Kurtarıcı İnancı*, ed. Yusuf Şevki Yavuz (İstanbul: Kuramer Yayınları, 2017), 291-351; Ömer Faruk Harman, "Beklenen Kurtarıcı İnancının İslâm Öncesi Dinî Arka Planı", *Beklenen Kurtarıcı İnancı*, ed. Yusuf Şevki Yavuz (İstanbul: Kuramer Yayınları, 2017), 41-59; Yusuf Şevki Yavuz, "Beklenen Kurtarıcı İnancının İslâm Akaidine Giriş Serüveni", *Beklenen Kurtarıcı İnancı*, ed. Yusuf Şevki Yavuz (İstanbul: Kuramer Yayınları, 2017), 177-219; Hasan Onat, "Mehdilik Meselesini Nasıl Anlayalım?", *Uluslararası Mehdi İtikadileşmesi Sempozyumu Bildirileri*, ed. Mehmet Tıraşçı vd., (Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Matbaası, 2018), 637-652.

temel bazı yasalarına tabidir. Bu yasalar ise hangi zaman/mekân/kültür/din etrafında ortaya çıkarsa çıksın çoğu zaman ortaktır. Campbell'in de söylediği gibi "mutlu aileler gibi mitler ve kurtarılmış dünyalar da birbirine benzer".¹¹ Kutlu, kurtarıcı beklentisinin ortaya çıktığı toplumların hangi kültür ve zeminde olursa olsun temel bazı özelliklerinden bahsetmektedir. Buna göre zulüm ve baskının yaygınlaşmasıyla birlikte beliren mazlum sınıfın bu baskı ortamından kendilerini kurtaracak bir figür arayışına girmesi; haksızlık ve hukuksuzluğun ortaya çıkmasıyla adalet dağıtan bir figüre ihtiyaç duyulması ve ahlakî yozlaşmanın arttığı durumlarda dini yenileyen, yozlaşmaları ıslah eden bir şahsa ihtiyaç duyulması, kurtarıcı beklentisinin temel belirleyicilerini oluşturmaktadır.¹² Kutlu bu üç beklentinin, kimi zaman tek bir şahısta bir araya gelebileceğini de ifade etmektedir.¹³ Öyle ki Kâdiyân Ahmedîleri açısından Mirza Gulâm Ahmed'e bu türden çoklu bir görev tevdi edilmiş; esasında Mirza Gulâm Ahmed'in bizzat kendisi tüm bu görevleri şahsında bir araya getirmiştir. Bu yönüyle 19. asır Hint alt kıtasında Müslümanların içinde bulunduğu bu koşullar, Mirza Gulâm Ahmed'in söz konusu gelişmeler öncesinde çok da fark edilmeyen isminin, dönemin Müslümanlarının dikkatini çekmesinde oldukça etkili olmuştur.¹⁴ Böyle bir ortamda Mirza Gulâm Ahmed, Hıristiyanlığın mesîh öğretisi ile Hinduizm'in kurtarıcı anlayışından beslenerek¹⁵ iddialarını temellendirmiş ve bölge halkının teveccühünü kazanmıştır.

Mirza Gulâm Ahmed'in kendisine Allah tarafından verildiğini iddia ettiği misyonlar, konu ile ilgili çalışmalarda kronolojik bir düzlemde tetkik etmiştir.¹⁶ Bu suretle biz önceki çalışmalarda ayrıntılı bir şekilde tahlil edilen sürecin temel başlıklarını kısaca özetlemekle yetineceğiz. Mirza Gulâm Ahmed'in kurtarıcılık misyonuna dair ilk iddiası müceddid olduğu yönündedir. Mirza Gulâm Ahmed, Küçüköner'in "onun dinî iddialarının ilk basamağı ve kendini tanıtmaya ve ilan etme anlamında oldukça önemli bir adım" olarak nitelendirdiği¹⁷ bu iddiasını "Cenab-ı Hak bana vahiy yoluyla, benim on dördüncü asrın müceddidi olduğumu bildirdi" şeklinde ilan etmiştir.¹⁸ Mirza Gulâm Ahmed'in "Canımı elinde bulunduran Zatın adıyla yemin ederim ki, ben Yüce Allah (cc) tarafından gönderildim. Musibetlerinin aşikâr olduğu büyük çileler ve felâketler ile dopdolu bu yüzyılın başında, bir müceddidin apaçık bir iddia ile gelmesi gerekmez miydi? Yakın bir gelecekte sizler, yaptıklarımla beni tanıyacaksınız."¹⁹ Şeklindeki ifadeleri müceddidlik iddiasının referanslarının musibetlerin olduğu bir çağa dayandırıldığı tipik bir göstergesidir. Mirza Gulâm Ahmed'in bu düzlemdeki ikinci iddiası ise "mesîh" olduğu yönündedir. O, tanrısal gücü arkasına aldığı ve vahyin muhatabı olduğunu iddia ettiği müceddidlik vasfından bir adım ileri giderek 1890 yılının sonlarında Hıristiyanların beklediği İsa Mesîh olduğunu beyan etmiştir.²⁰ Mirza Gulâm Ahmed'in bu yöndeki söylemleri müceddidlik iddiasının devamı niteliğindedir. Zira o, Hz. İsa'nın Hz. Musa'nın ölümünden sonraki 14. asrın müceddidi olduğunu; Hz. Musa'nın 14. asrıyla Hz. Peygamber'in 14. asrı arasında benzerlik bulunduğunu; her iki 14. asırda iki kişinin Vadedilen Mesîh olduklarını açıkladıklarını; her ikisinin de iddialarının doğru olduğunu ve Cenab'ı-Hak'tan geldiğini²¹ söylemektedir. Bu ve bunun gibi pek çok benzetim yapmak suretiyle iddialarının doğruluğunu kanıtlamaya çalışan²² Mirza Gulâm Ahmed, bu iddiasının akabinde ise Hıristiyanların beklediği mesîh ile Müslümanların beklediği mehdînin aynı kişiler olduğunu

¹¹ Joseph Campbell, *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu* (İstanbul: İthaki Yayınları, 2017), 34.

¹² Sönmez Kutlu, "Dinî Hareketlerde Mehdîlik Tipolojileri", 292.

¹³ Kutlu, "Dinî Hareketlerde Mehdîlik Tipolojileri", 292.

¹⁴ Ethem Ruhi Fiğlalı, "Kâdiyânîlik", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/Kadiyanilik> (13.07.2024).

¹⁵ Mehdî düşüncesi etrafında Hinduizm'in Kâdiyânîliğe tesirleri hakkında bk. Cemil Kutlutürk, "Mehdîlik Düşüncesi Bağlamında Kâdiyânîlik Üzerinde Hinduizm'in Tesirleri", *Uluslararası Mehdîlik Sempozyumu Bildirileri*, ed. Mehmet Tıraşçı vd., (Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Matbaası, 2018), 89-100, 92 vd.

¹⁶ Bk. Fiğlalı, *Kadiyanilik*, 47-57; Halide Rumeysa Küçüköner, *Mirza Gulam Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması*, Ankara: Araştırma Yayınları, 2022), 389-402.

¹⁷ Küçüköner, *Mirza Gulam Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması*, 155.

¹⁸ Mirza Gulâm Ahmed, *The Essence of Islam Volume IV*, çev. Chaudhry Muhammad Zafrullah Khan (Birleşik Krallık, Islam International Publications Ltd., 2006, 30; Küçüköner, *Mirza Gulâm Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması*, 155.

¹⁹ Mirza Gulâm Ahmed, *Duanın Bereketleri*, çev. Muhammed Celal Şems (İstanbul: Ayhan Matbaa, 2012), 68.

²⁰ Küçüköner, *Mirza Gulâm Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması*, 146.

²¹ Mirza Gulâm Ahmed, *İsa Mesîh Hindistan'da*, çev. Abdulgaffar Han (İstanbul: Vesta Ofset, 2008), 32.

²² Ayrıntılı bilgi için bk. Küçüköner, *Mirza Gulâm Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması*, 184-223.

açıklamıştır.²³ “Cenab-ı Hak’tan ilham alarak gerçek ve hakiki Vâdedilen mesîh ve aynı zamanda gerçek Mehdî olduğunu” iddia eden Mirza Gulâm Ahmed, “hakkında İncil ve Kur’ân’da müjdeler bulunan, hadis kitaplarında geleceğine dair vaatler bulunan işte benim”²⁴ ifadelerini kullanmıştır. Bu çerçevede Mirza Gulâm Ahmed’in mehdîlik söylemi, hem karizmatik bir otorite olarak kendisine hem de kendi yolundan giden cemaatine yönelik bir seçilmiş iddiasını içinde barındırmaktadır.²⁵ Mirza Gulâm Ahmed’in iddialarının bir sonraki aşamasında ise kurtarıcılık misyonunun ötesine geçilmiş ve nübüvvet iddiası ortaya atılmıştır. Bu çerçevede ilk olarak “muhaddes” olduğunu beyan ederek nübüvvet iddiasının da temellerini hazırlamıştır.²⁶ Mirza Gulâm Ahmed’in nübüvvet noktasındaki iddialarını açık bir şekilde ilanı 1901 yılında taraftarlarından birinin onun peygamber olmadığını söylemesi üzerine, kendisinin burûz²⁷ yoluyla peygamber olduğunu açıklamasıyla gerçekleşmiştir.²⁸ Bununla birlikte Küçüköner’in tespitlerine göre bunun öncesinde de onun nebîlik fikri bağlamında bir ön hazırlık içerisinde bulunduğu söylenebilir.²⁹ Mirza Gulâm Ahmed’in kendisi de nübüvvet iddialarının mahiyetini 5 Kasım 1901 yılında bir bildiri olarak yayımlanan³⁰ *Bir Hatanın İzalesi* isimli eserinde şu şekilde açıklamıştır: “Nübüvvet ve risaleti reddettiğim her yerde, sadece müstakil bir şeriat getiren ve bağımsız bir nebi manasına gelen nübüvveti reddettim. Ama Resul-i mukteda Muhammed’den (SAV) batını feyzler alarak, ismi ile isimlenmek suretiyle, onun vasıtasıyla Allah tarafından gayb ilmine mazhar olduğum manasında ve yeni bir şeriat getirmeksizin resul ve nebiyim. Bu manada nebi olduğumu hiçbir zaman inkâr etmedim. Allah işte bu manada bana nebi ve resul diye hitapta bulunmuştur. Nitekim ben hala bu manada nebi ve resul olduğumu inkâr etmiyorum.”³¹ Son olarak 1904 yılında kendisinin Hinduların beklediği kurtarıcı Krişna Avatar olduğunu iddia eden³² Mirza Gulâm Ahmed bundan dört yıl sonra vefat etmiş ve hareketin başına Hâkim Nureddin getirilmiştir. Bu esnada ekol içerisinde fikir ayrılıkları yaşanmış ve Mirza Gulâm Ahmed’in nebî olduğunu kabul etmeyen Müslümanların tekfir edilip edilmeyeceği bu ihtilafların özünü oluşturmuştur. Hâkim Nureddin’in 1914 yılındaki ölümüyle ise hareket Lahor ve Kâdiyân şeklinde iki kola ayrılmıştır.³³

Çalışmada ele alınan Kâdiyân Ahmedîleri, kurucu Mirza Gulâm Ahmed’e kadar uzanan malumatları derlemiş ve modern bir literatür ortaya koymuştur. Yayılımcı bir misyonla tüm insanlığı öğretileri için hedef kitle olarak gören cemaat üyeleri bu minvalde özellikle web kanalları ve sosyal medyayı etkin bir şekilde kullanmaktadırlar. Nitekim kendileri de 24 saat uydulu televizyon kanalı (MTA), internet (www.alislam.org) ve basılı yayın (Islam International Publications) gibi mecralar aracılığıyla İslâm’ın öğretilerini yaymakta olduklarını belirtmektedirler.³⁴ Kâdiyân Ahmedîlerinin güncel kaynakları incelendiğinde araştırmamızın odak noktasını teşkil eden kurtarıcı algısının sadece inanç boyutunu şekillendirmediği aynı zamanda siyasî ve sosyal hayatı da etkisi altına aldığı görülmektedir. Buradan hareketle inananları tarafından hem kurtarıcı vasfı ile nitelenen Mirza Gulâm Ahmed’in söylemlerinin hem de cemaat mensuplarının zihin dünyasında güçlü bir şekilde yer bulan “mehdî” inancının dinî, siyasî ve

²³ Küçüköner, *Mirza Gulâm Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması*, 223, 227.

²⁴ Mirza Gulâm Ahmed, *İsa Mesih Hindistan’da*, 15.

²⁵ Kutlu’nun tarihsel süreçte ortaya çıkan muhtelif mehdîlik tasavvurlarını tipolojiletmeye tabi tuttuğu çalışmasında, Mirza Gulâm Ahmed’in mehdîlik tasavvuru “sembolik mehdî tasavvuru” içerisinde tasnif etmiştir. Mirza Gulâm Ahmed’in mehdîlik tasavvurunun temel vasıfları hakkında bk. Kutlu, “Dinî Hareketlerde Mehdîlik Tipolojileri”, 328-332.

²⁶ Küçüköner, *Mirza Gulâm Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması*, 261. Bu iddiası ile ilgili olarak Mirza Gulâm Ahmed “Kısaca ben Allah’ın bir muhaddis’iyim ve O’nun tarafından görevlendirildim. Ve aynı zamanda ben, Meryem oğlu İsa’nın karakteri ve ruhuyla, göklerin ve yerin Rabbinden gelen bir din reformcusu olarak on dördüncü yüzyılda gelmiş bir Müslümanım. Ben bir sahtekar değilim.” ifadelerini kullanmıştır. Mirza Gulâm Ahmed, *The Essence of Islam Volume IV*, 37.

²⁷ Burûzî nebîlik hakkında bk. Fiğlalı, *Kadiyanîlik*, 165-166.

²⁸ Küçüköner, *Mirza Gulâm Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması*, 285.

²⁹ Küçüköner, *Mirza Gulâm Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması*, 284.

³⁰ Raşid Paktürk, “Önsöz”, *Bir Hatanın İzalesi*, çev. Raşid Paktürk (İstanbul: Ahmad Yayınları, 2022), VIII.

³¹ Mirza Gulâm Ahmed, *Bir Hatanın İzalesi*, çev. Raşid Paktürk (İstanbul: Ahmad Yayınları, 2022), 22-23.

³² Yasin Doğan, *Kâdiyânîlik ve Gulâm Ahmed’in Dini-Siyasi İddiaları* (Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018), 131.

³³ Fiğlalı, *Kadiyanîlik*, 81.

³⁴ Alislam, “Ahmadiyya Muslim Community” (Erişim 20 Temmuz 2024).

sosyal hayatı nasıl şekillendirdiğini incelemek araştırmamız açısından önem arz etmektedir. Bu çerçevede çalışmanın temel gayesi Mirza Gulâm Ahmed'in "mehdîlik/kurtarıcı figür" iddiasının ve bu çerçevedeki görüşlerinin günümüzdeki taraftarları nezdindeki dinî, siyasî, sosyal vb. tezahürleri üzerine bazı tespit ve değerlendirmelerde bulunmaktadır. Bu sebeple çalışmamızda Kâdiyân Ahmedîliğinin birincil kaynakları olan Mirza Gulâm Ahmed'e ve halife olarak nitelendirilen şahıslara ait eserler ile onların güncel web siteleri, X (twitter) ve Youtube gibi sosyal medya sayfaları ve müntesipler tarafından düzenli olarak yayımlanan dergileri taranmıştır.

Günümüzde Ahmedîlik üzerine önemli bir literatür bulunmaktadır. Bu literatür bağlamında ilk olarak Fığlalı'nın Ahmedîlik üzerine yaptığı çalışmalarıyla İslâm Mezhepler Tarihi çalışmalarına öncülük ettiğini ifade etmek gerekir.³⁵ Bunun yanında Küçüköner'in başta *Mirza Gulâm Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması* isimli eseri olmak üzere Ahmedîliğin çeşitli yönlerini ele aldığı yayımları³⁶ alana ciddi bir katkı sağlamıştır. Yine Zaman'ın *Kadiyaniliğin Teşekkül Süreci* adlı doktora tezi ile Piştofoğlu'nun *Ahmediye Cemaati ve Türkiye'deki Faaliyetleri*, Doğan'ın *Kâdiyânîlik ve Gulâm Ahmed'in Dini-Siyasi İddiaları*, Yenilmez'in *Kadiyanilerde Vahiy Algısı* ve Naser'in *Ahmedilik ve İsrail'deki Faaliyetleri* isimli yüksek lisans tezleri ve çeşitli dergilerde konu ile ilgili kaleme alınan makaleler³⁷ alanda yapılan çalışmalara örnek gösterilebilir. Konumuzla doğrudan ilgili olarak ise Ahmedîliğin mehdîlik tasavvurunu teorik olarak ele alan müstakil bazı çalışmalar mevcuttur.³⁸ Çalışmamızın bu literatüre Kâdiyân Ahmedîlerinin kurtarıcı figür ideali üzerinden şekillenen güncel faaliyetlerini, modern kaynakları üzerinden tetkik etmesi açısından katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmamızın kapsamı Mirza Gulâm Ahmed'in mehdîlik iddialarının Kâdiyân Ahmedîlerinin güncel literatürüne yansımalarıyla sınırlı olup teoriden ziyade günümüz Kâdiyân Ahmedîlerinin algı biçimi merkeze alınmıştır. Bu çerçeve cemaatin birinci el kaynaklarından istifade edilmeye gayret edilmiş ve Kâdiyân Ahmedîlerinin kendi literatürlerindeki veriler değerlendirilirken objektif ve betimleyici bir yöntem esas alınmıştır. Burada şunu da ifade etmek gerekir ki, günümüzde oldukça aktif bir şekilde faaliyet gösteren Kâdiyân Ahmedîlerinin hem ülkemizde hem globalde ciddi bir literatürü bulunmakta ve bu yekûn her geçen gün güncellenmektedir. Bu sebeple çalışmanın mahiyeti açısından, Kâdiyân Ahmedîlerinin güncel literatüründeki konu ile ilgili tüm verilerin bu çalışmada tasnifi mümkün olmamış, örnekler sınırlandırmak suretiyle konuya temel bazı başlıklar üzerinden dikkatleri çekmekle yetinilmiştir. Çalışmada Ahmedîliğin bir mezhep hüviyetine sahip olduğu kabul edilmekle birlikte, konunun müntesipler üzerinden ele alınması ve bu müntesiplerin oluşum tarafından "cemaat" olarak adlandırılmaları sebebiyle "cemaat" nitelemesi kullanılmıştır.

³⁵ Ethem Ruhi Fığlalı, "Kâdiyânîlik", Çağımızda İtikâdî İslâm Mezhepleri (Ankara: Selçuk Yayınları, 1980), 201-210; *Kadiyanîlik*, (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1994); Kâdiyânîlik", *TDV İslâm Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/Kadiyanilik> (13.07.2024).

³⁶ Bu çalışmalardan bir kısmı için bk. H. Rumeysa Küçüköner, "Ahmedîlik'te Hilafet Eksenli Ayrışmalar", *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 14/2 (2021), 862-903; "A Messianic Prophethood Claims Within Islam Hinduism And Christianity in the Context of Zeitgeist" *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 13/1 (2020), 284-314; "Kadiyanîliğin İsim ve İçerik Bakımından Kendisini Konumlandırma Problemi", *E-Şarkiyat İlmi Araştırmaları Dergisi/Journal Of Oriental Scientific Research (Josr)* 11/2 (2019), 669-683.

³⁷ Durmuş Bulgur, "Kadiyanîlik", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Şarkiyat Mecmuası* 1 (2011), 1-38; Habib Kartaloğlu, "Kâdiyân Ahmedîlerinin Dijital Platformlarda Türkçe Faaliyetleri", *İslam ve Yorum V, C. 2* (Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınevi, 2021).

³⁸ Bk. Ahmet Yöner "Kadiyanîlik Bağlamında Mehdîlik", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13/24 (Aralık 2011), 175-191; Cemil Kutlutürk, "Mehdîlik Düşüncesi Bağlamında Kâdiyânîlik Üzerinde Hinduizm'in Tesirleri", *Uluslararası Mehdîlik Sempozyumu Bildirileri*, ed. Mehmet Tıraşçı vd., (Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Matbaası, 2018), 89-100; Abdylkader Durguti, "Arnavutça Kur'an Meali Bağlamında Kâdiyânîliğin Mesihlik/Mehdîlik Anlayışı", *Tasavvur / Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 9/1 (Haziran 2023), 803-835.

1. KADİYÂN AHMEDİLERİNİN GÜNCEL LİTERATÜRÜ ÜZERİNDEN KURTARICI FİĞÜR/MEHDİLİK ALGISINI ŞEKİLLENDİREN TEORİK ZEMİN

1.1. Güncel Literatür Üzerinden Kurtarıcı Figür Algısını Şekillendiren Bilgi Anlayışının Tetkiki

Kur'an-ı Kerim ve hadisler, mehdilik konusu tartışılırken temel başvuru kaynaklarından olmakla birlikte özellikle Kur'an-ı Kerim'de mehdî meselesine herhangi bir atfın bulunmaması³⁹ mehdîliği inanç esası haline getiren grupların, konunun meşruiyetini sağlamak için ciddi bir çaba sergilemelerine ve bilginin kaynaklarını ilhamı da içine alacak şekilde genişletmelerine sebebiyet vermiştir.

Ahmedî düşünce sisteminde mehdî-mesîh ve nübüvvet algısının sistematize edilmesi, bilgi anlayışı noktasında ciddi bir farklılaşmayı beraberinde getirmiştir. Zira bu noktada hem Kur'an ve hadislerin kaynak olarak sunulması için yer yer tevellere başvurulması hem de Mirza Gulâm Ahmed'in iddialarının hakikat olarak görülebilmesi için cemaat nezdinde "vahyin sürekliliği" algısının normalleştirilmesi gerekmektedir. Nitekim Mirza Gulâm Ahmed'in açık bir şekilde beyan ettiğine göre vahiy kapısı kapanmamıştır.⁴⁰ Bu çerçevede Mirza Beşirüddin Mahmud Ahmed'in Jalsa Salana konuşmasında beyan edildiğine göre bizzat Mirza Gulâm Ahmed'in kendisi ilham ve vahiy ile ilgili yanlış anlamaları düzeltmiştir. Bu noktada vahiy hususundaki yanlış anlaşılmalardan birinin "vahyin yalnızca Peygamberlere ait olduğuna inanılması olduğunu" belirten Mirza Beşirüddin Ahmed, bu anlayışın "Allah'a yakın olmanın kapılarını kapatmak olduğunu" söylemiştir. Bu çerçevede ifade edilen "Vadedilen Mesih (as) bu inanişi düzeltti ve vahiy kapısının herkese açık olduğunu, ancak bunun da dereceleri ve çeşitleri olduğunu söyledi."⁴¹ Şeklindeki ifadeleri cemaat nezdinde vahyin sürekliliği algısını doğallaştırma yönündeki çabaları göstermesi açısından oldukça dikkat çekicidir. Kâdiyân Ahmedîlerine göre Mirza Gulâm Ahmed'den sonra onun halifeleri de Allah ile iletişim kurmaya devam etmektedirler. Nitekim son halife Mirza Masrur Ahmed'e Allah ile nasıl iletişim kurduğu sorulduğunda, "Dualar yahut rüya yoluyla ya da başka bir şekilde Allah, olması gerekeni kalbime yerleştirir. Bu bana, onun Yüce Allah tarafından olduğunu ve yapılacak en iyi eylem olduğunu anlatır. Bazen namazlarda, bazen kalpte bir his ve bazen de bir rüya görür, bunun Allah'tan olduğunu anlarım. Kimi zaman kalbimde Allah tarafından öylesine kesin bir duygu sabitleşir yahut da namazda tekrar tekrar ortaya çıkar ve benim bunun Allah'ın iradesi olduğunu kesin olarak anlamamı sağlar. Vahiy aldığımı söylemiyorum, ancak Allah bana bazen bir Kur'an-ı Kerim ayeti ile haber veriyor ve ben onun anlamı ve tefsiri ile meselenin Allah tarafından olduğunu biliyorum."⁴² İfadelerini kullanarak "vahiy" tanımlamamasını kullanmamakla beraber Allah ile insan arasındaki iletişimin kendisi nezdinde çeşitli şekillerde devam ettiğini vurgulamıştır. Günümüzde de halen mensuplar nezdinde Mirza Gulâm Ahmed'in Allah'tan vahiy aldığı kabul görmektedir.⁴³

Bunun bir devamı olarak ise Mirza Gulâm Ahmed örneğinde öne çıkan bilgi kaynaklarının kısmen de olsa diğer inananlara/cemaat müntesiplerine de teşmil edildiğini görmek mümkündür. Nitekim Ahmedîlerin "İslamiyet'in Sesi" isimli Youtube kanalında yayımlanan bir söyleşide moderatör, cemaatin mürebbîlerinden⁴⁴ Münir Münevver Ahmed'e birtakım sorular yönelmiş ve söze şu şekilde başlamıştır: "1889 yılında Allah, Mirza Gulâm Ahmed'e 'Sen ahir zamanın mesîh ve mehdîsinin' şeklinde telkinde bulunarak onu görevlendirmiş ve yüzbinlerce mucize vererek insanlara onun ilâhi desteğe mazhar olduğunu göstermeye çalışmıştır." Akabinde Mirza Gulâm Ahmed'e ilham yoluyla bildirilen 'Sana gökten vahiy ettiğim ermiş insanlar yardım edecektir' ifadesinin bir

³⁹ Mehdilik konusundaki bilgi kaynakları hakkında bk. Onat, "Mehdilik Meselesini Nasıl Anlayalım? 647-648.

⁴⁰ Mirza Gulâm Ahmed, *Nuh'un Gemisi*, çev. Muhammed Celal Şems (İstanbul: Vesta Ofset, 2008), 39.

⁴¹ Mirza Beşirüddin Ahmed, "Vadedilen Mesih ve Mehdî'nin (as) olağanüstü İslam hizmetleri", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 23(2019), 28.

⁴² Seyid Amir Safir, "Müslüman Ahmediye Cemaatinin Dünya Çapındaki Başkanı İle Özel Bir Mülakat", çev. Mehmet Önder, *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 29, 46-63, 51.

⁴³ İslamiyet'in Sesi, "Mehdiye inanmak neden bu kadar önemli?", *Youtube* (25.06.2023), 00:00:30-00:03:29.

⁴⁴ Kâdiyân Ahmedîlerine göre mürebbî "yaşantısı boyunca İslâm'ın gelişmesi ve dünyaya yayılmasına hizmet etmeye kendini adanmış, vakfetmiş insanlara verilen" bir isimdir. Yine bu kimselerin konuları ilme'l-yakin, hakke'l-yakin ile anlattıkları, kendilerinde bir şey öğretmedikleri ifade edilmiştir. İslamiyet'in Sesi, "Mürebbî kimdir?", *Youtube* (15.07.2024), 00:30-01:05. Ayrıca bk. Ahmediye, "Mürebbiler" (Erişim 20 Temmuz 2024).

vahiy olduğunu, bu ilâhi mesajın geçmiş ve günümüz cemaat müntesiplerini teşmil ettiğini ifade ederek bu hadisenin nasıl gerçekleştiğinin detaylı izahını yapması için konuşuna söz hakkı vermiştir. Münir Münevver, öncelikle bu hususun altında yatan temel sebebin Kur'an ayetlerinden birine⁴⁵ işaret ettiğini dile getirmiş⁴⁶ ve Hz. Peygamber'in Vadedilen Mesih ve Mehdî hakkında âhir zamanda Peygamber statüsünde olacağını bildirdiğini iddia etmiştir. Dolayısıyla günümüzdeki müntesiplere göre, Mirza Gulâm Ahmed'in ve takva bakımından üstün insanların Allah'ın kaderinde değişmeyecek şekilde galip geleceği Mirza Gulâm Ahmed'e ilham yoluyla bildirilmiştir.⁴⁷ Bu söyleşi esnasında Münir Münevver, Hz. Peygamber'in nübüvvetinin ilk zamanlarında yanında 313 sahabisinin bulunduğunu ve Allah'ın söz konusu vahyi gereği onların Hz. Peygamber'e yardımcı olduğunu söyleyerek Mirza Gulâm Ahmed'in de başlangıçta 313 taraftarının bulunduğunu dile getirmiştir. Ayrıca bununla ilgili Mirza Gulâm Ahmed'in *Encâm-ı Ethem (Ethem'in Akıbeti)*⁴⁸ adıyla müstakil bir eser kaleme yazdığını, bu eseri 1896 yılında yayımlandığını ve muhtevasında söz konusu bu 313 kişinin isimlerinin yer aldığını ve bu şahıslarla Allah'ın, Mirza Gulâm Ahmed ile olduğu gibi vahiy, rüya ve ilham yoluyla irtibata geçtiğini sözlerine eklemiştir.⁴⁹ Bu suretle Kâdiyân Ahmedîlerin düşünce yapısında bilgi anlayışındaki farklılaşmanın yalnızca Allah ile seçilen kul (Mirza Gulâm Ahmed) arasında olmadığı anlaşılmaktadır. Öyle ki Allah'tan bilgi alan Mirza Gulâm Ahmed ile kendi seçtiği kişiler arasında da ilham, vahiy ve rüya nevinden bir bilgi akışının devamlılığı mümkün görülmüştür. Bu durum ise 'Allah tarafından seçilen bir kurtarıcı inancının' yanında, 'Allah tarafından seçilen bir cemaat algısının' da mevcut olduğunu göstermektedir.

Kâdiyân Ahmedîlerinin, mehdînin hakikatini delillendirme ve bilginin inşası çerçevesinde bu minvalde sıklıkla dile getirdiği konulardan biri ise "gaybten haber verme"dir. Konu, özellikle Mirza Gulâm Ahmed'in otoritesini tesis ve ispat noktasında önemli bir zemin haline dönüşmüştür. Haliyle bu zemin Mirza Gulâm Ahmed'den başlayarak günümüze kadar çeşitli yönleriyle ön plana çıkartılmış ve çeşitli tevillerle gerçekleştiği iddia edilen hadiseler, onun Allah tarafından seçilmesinin dayanağı olarak dile getirilmiştir. Kâdiyân Ahmedîleri tarafından cemaatin II. Halifesi olarak nitelendirilen Mîrzâ Beşîrüddîn Mahmûd Ahmed'in (1889-1965) doğumu da her ne kadar üzerinde çeşitli tartışmalar söz konusu olsa da⁵⁰ gaybî haberler kapsamında değerlendirilen ve halen günümüz müntesipleri nezdinde önemini muhafaza eden hadiselerden biri olmuştur. Buna göre 20 Şubat 1886'da Mirza Gulâm Ahmed tarafından Allah'ın kendisine müslîh (ıslah eden) bir oğul vereceğinin müjdelendiği ilan edilmiştir. Bu müjdenin Mîrzâ Beşîrüddîn Mahmûd Ahmed'in şahsında gerçekleştiğini düşünen Kâdiyân Ahmedîleri, bu sebeple ona "Muslih Mevud" ismini vermişlerdir. Her yıl "Muslih Mevud Günü" adı verilen etkinlikler düzenlemekte ve Mîrzâ Beşîrüddîn Mahmûd Ahmed'in doğumu tüm Kâdiyân Ahmedîleri tarafından kutlanmaktadır.⁵¹ Ancak onların belirttiğine göre burada kutlanan Muslih Mevud'un doğum günü değil, Mirza Gulâm Ahmed'in verdiği gaybî haberin gerçekleşmesidir.⁵² Bu tür etkinliklerin, bu iddia çevresinde taraftarların birlik ve beraberliğini sağlama ve inançlarını güçlendirme gibi bir amaca hizmet ettiği söylenebilir. Zira "*simgesel belirteçlerin sergilenmesi, grup üyeleri bunun bilincinde olmasalar bile, geniş grup kimliklerini neredeyse her gün güçlendirmektedir.*"⁵³ Bunun yanı sıra Mirza Gulâm Ahmed'in onunla ilgili aktardığı gaybî bilgiler yalnızca doğumu ile sınırlı kalmamış ve Mîrzâ

⁴⁵ "Şüphesiz Allah, 'Elbette ben ve peygamberlerim galip geleceğiz' diye yazmıştır. Şüphesiz Allah güçlüdür, galiptir." (Mücadele, 58/21).

⁴⁶ İslamiyet'in Sesi, "Hz Mehdî'ye as ilham edilen 'Sana gökten vahiy ettiğim ermiş insanlar yardım edecektir' vahyi", Youtube (22.08.2020), 00:00:01-00:01:10.

⁴⁷ İslamiyet'in Sesi, "Hz Mehdî'ye as ilham edilen 'Sana gökten vahiy ettiğim ermiş insanlar yardım edecektir' vahyi", Youtube (22.08.2020), 00:01:11-00:04:00.

⁴⁸ Bkz. Ahmedîye, "Hz. Ahmed'in Eserleri" (Erişim 20 Temmuz 2024).

⁴⁹ İslamiyet'in Sesi, "Hz Mehdî'ye as ilham edilen 'Sana gökten vahiy ettiğim ermiş insanlar yardım edecektir' vahyi", Youtube (22.08.2020), 00:04:00-00:05:06.

⁵⁰ <https://ahmediye.org/hazret-mirza-besiruddin-mahmud-ahmedin-ra-hayati-muslih-mevud/> (Erişim 24 Aralık 2024). Söz konusu tartışmalar için bk. Küçüköner, *Mirza Gulâm Ahmed ve Ahmedî Algıdaki Farklılaşması*, s. 84-85.

⁵¹ Ahmedîye, "Vadedilen İslahatçı Oğul Muslih Mevud" (Erişim 06 Ocak 2024).

⁵² Ahmedîye, "23.02.2024 - Muslih Mevud Gaybi Haberi, Hz. Muslih Mevud'un makamı ve mertebesi hakkında başkalarının izlenimleri, ayrıca Yemenli ve Pakistanlı Ahmedîler ve de Filistinliler için dua çağrısı".

⁵³ Vamık D. Volkan, *Körü Körüne İnanç Kriz ve Terör Dönemlerinde Geniş Gruplar ve Liderleri*, çev. Özgür Karaçam (İstanbul: Minerva Yayınları, 2005).

Beşîrüddîn Ahmed, onun bu dünyadaki temsilcisi (halife) olarak karizmatik bir şahsa dönüştürülmüştür. Öyle ki Mîrzâ Beşîrüddîn Ahmed'in hayatı gerçekleşen gayb haberleriyle bezenmiş bir şekilde Kâdiyân Ahmedîlerinin güncel web sitelerinde yer bulmuştur.⁵⁴

Kâdiyân Ahmedîleri tarafından Mirza Gulâm Ahmed'e Allah tarafından gelecek hakkında verilen malumatın sahih olduğu, gaybten haber aldığı ve bu haberlerin İslâm'ı yüceltmek için verildiği kabul edilmektedir. Onların Mirza Gulâm Ahmed'e dayandırdığı birtakım açıklamalardan⁵⁵ da anlaşılacağı üzere "kurtarıcı figür olarak seçilmek" Allah'ın vahyi ile sabittir. Sonraki nesiller ise onun gayba dair verdiği haberlerin gerçekleşmesiyle ona olan inançlarını teyit etmeye devam edeceklerdir. Bu sebeple Mirza Gulâm Ahmed'in seçilmişliğine dair inancın, günümüz cemaat mensupları nezdinde otoritesini muhafaza etmek amacıyla bilgi anlayışı noktasında ciddi bir inşa faaliyetinin söz konusu olduğu anlaşılmaktadır.

1.2. Güncel Literatürde Kurtarıcı Figür İdealinin Kur'an ve Hadisler Üzerinden İnşasına Dair Örnekler

Kâdiyân Ahmedîleri, görüşlerini temellendirme noktasında ilk olarak Kur'an-ı Kerim'i kaynak olarak zikretmektedir. Bu bağlamda Mirza Gulâm Ahmed'in delil gösterdiği çeşitli ayetleri tevil eden grup mensupları, güncel literatürlerinde söz konusu ayet ve sûreleri sıklıkla dile getirmekte⁵⁶ ve kendilerini desteklemek/meşrulaştırmak üzere kullanmaya devam etmektedirler. Özellikle mehdî perspektifindeki görüşlerini temellendirmek üzere ayetleri bâtnî yorum tarzına yakın bir şekilde tevil eden Kâdiyân Ahmedîleri, kendilerini 'mehdinin cemaati' yani 'âhir zaman cemaati' olarak nitelendirmekte⁵⁷ ve cemaatin seçkinliğini ispat etmek adına çok sayıda ayeti tevil etmektedirler. Bu husustaki en önemli delillerinden biri ise Cuma sûresidir.⁵⁸ Onlara göre Allah, Hz. Peygamber'in ahabından olmamakla birlikte onlardan zuhur edecek olan bir cemaatten söz etmektedir. Bu cemaat ise 'âhirîn' ismiyle anılmaktadır. Mirza Masrur Ahmed, Kur'an'a göre, Hz. Peygamber'in âhirîn denilen bu cemaate gönderileceğini belirtmekte, söz

⁵⁴ Kâdiyân Ahmedîleri tarafından yazıya geçirilen ve gaybten haber alınması hususunda delil olarak kullanılan Mirza Beşîrüddin Ahmed'in hayatı için bkz. Ahmediye, "Vadedilen İslahatçı Oğul Muslih Mevud" (Erişim 06 Ocak 2024).

⁵⁵ "İstedîği her şeyi yapma kudretine sahip Rahman, Âlicenap, Yüce ve Övgü dolu Allah (c.c.) bana şu vahyi lütfetmiştir." diyerek şunları söylemiştir: "Ben senin yalvarışlarına binaen sana rahmetimin bir işaretini ihsan ediyorum. Ben senin yakarışlarını duydum ve senin dualarını merhametimin sonucu kabulümle şereflendirdim ve senin yolculuğunu mübarek kıldım. Gücün, merhametin ve bana yakınlığın bir işareti sana bağışlandı. İneyet ve rahmetin bir işareti ile ödüllendirilmek suretiyle sana başarı ve zaferin her türlü süünün anahtarı bahşedildi. Ey Muzaffer olan, selamet üzerinde olsun. Böylece bu Allah'ın kelamı olup, kim yaşamı arzu ederse onlar ölümün pençesinden kurtarılacaklardır ve mezarlarında olanlar buralardan kalkabileceklerdir. Bu şekilde onlar senin yanında olduğuma inanabilsinler ve de Allah'a inanmayanlar, inkâr edenler ve O'nun dinini, kitabını ve kutsal Peygamber'i Muhammed'i reddedenlerle seçilmiş olan (selamet üzerine olsun) belirgin bir emare ile yüz yüze gelsin ve günahkârlara yolları aşıkâr olsun. Sana güzel ve saf bir erkek evlat bağışlanacak olduğu için sevin. Sana ait ve senin soyundan zeki bir oğula sahip olacaksın. Güzel ve saf bir erkek çocuk senin konuğun olarak gelecek. Onun adı "Emmanuel" (Allah'ın yanında) ve "Bashir"dir. O kutsal bir ruh ile donatılmış olacak ve tüm pisliklerden müstesna kılınacaktır. O Allah'ın ışığıdır. O, gökten inen gibi mübarek kılınmıştır. Fazıl onun yanı başında onun gelişine eşlik edecektir. O yücelik, azamet ve üstün mevkii sahibi olacaktır. Dünyaya gelip Mesihî vasıfları ve Ruhülkudüs'ün lütfu ile oraya ait birçok keşmekeşi iyileştirecektir. O Allah'ın kelamıdır, çünkü Allah'ın merhameti ve hamiyeti onu bir yücelik sözüyle yollamıştır. Onun ünü dünyanın en uç köşesine kadar ulaşacak ve insanlar onun vasıtasıyla bereketlenecektir. İşte o zaman nefsinin temsil ettiği o yüce semavi makamına yükseltilmek üzere geri çağırılacaktır. Bunun hakkında kesin hüküm verilmiştir." İslamiyet'in Sesi, "Muslih Mevud'un ra ilimlerle donatılacağı gaybi haberi nasıl gerçekleşti?", Youtube (01.03.2021), 00:01:10-00:28:45; Ahmediye, "Vadedilen İslahatçı Oğul Muslih Mevud" (Erişim 06 Ocak 2024); Ahmediye, "23.02.2018 - Vadedilen Reformcu gaybi haberi" (Erişim 06 Ocak 2024).

⁵⁶ Kâdiyân Ahmedîlerinin mehdî-mesih algılarını Kur'an ayetleri üzerinden temellendirmeleri hakkında Kâdiyân Muhammed Zakaria Khan'ın meali üzerinden yapılan tetkikler için bk. Durguti, "Arnavutça Kur'an Meali Bağlamında Kâdiyânîliğin Mesihlik/Mehdilik Anlayışı", 816 vd.

⁵⁷ Ahmediye, "Yüce Peygamberimizin (sav) Müjdelediği Ahirin Cemaati", (Erişim 5 Ağustos 2024); Mirza Gulâm Ahmed, "Kelamü'l İmam", Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi, çev. Raşid Paktürk, 20 (2013), 6-9, 6.

⁵⁸ "Ümmilere kendi içlerinden, onlara ayetlerini okuyacak, onları arındıracak, onlara kitabı ve hikmeti öğretecek bir elçi gönderen O'dur. Oysa onlar daha önce apaçık bir sapkınlık içindeydiler. Henüz kendilerine katılmamış bulunan daha başkalarına da elçi gönderilmiştir. O üstündür, her işi hikmetlidir. Bu Allah'ın lütfudur, onu dilediğine verir. Allah büyük lütf sahibidir." (Cuma 62/2-4); İslamiyet'in Sesi, "Hz. Mehdî Kur'an'da Hangi Ayette Geçiyor?", Youtube (23.10.2022), 00:01:30-00:05:06; Ahmediye, "Cuma Suresi'nde Mehdi Hakkında Verilen Haber", (Erişim 20 Temmuz 2024).

konusu zümrenin ise Mehdî'nin cemaati olacağını belirtmektedir.⁵⁹ Bu ayetin kendilerine bir müjde olarak indirildiğini savunan Kādiyân Ahmedîleri, bu iddialara cemaatin doğruluğunu ispat sadedinde "Ahmediye Cemaati'nin Doğruluğunun Delilleri" başlığı altında kendi web sitelerinde yer vermişlerdir. Buna göre evvel olan cemaat ashab, âhir olan cemaat ise Mirza Gulâm Ahmed'in cemaati olan kendileridir.⁶⁰ Bu suretle Kādiyân Ahmedîleri nezdinde Allah tarafından kurtarıcılık misyonu ile seçilen sadece liderleri olmayıp, kendileri de onun cemaati olarak Allah tarafından seçilmiş bir topluluktur. Bu durum ise onlara buna uygun hareket etme zorunluluğu vermekte ve gruba adanmışlık duygusunu pekiştirmektedir. Kādiyân Ahmedîlerinin Cuma sûresi ile dellillendirdikleri 'âhir zaman cemaati' iddiaları, cemaat içerisinde çocukluktan ölene dek bu amaç doğrultusunda hareket etmeyi gerektiren bazı kurumların da ortaya çıkışını hazırlamıştır. Öyle ki çocukların Ahmedî öğretilerini kazandığı kurumlarda (erkekler için Meclis Etfalü'l-Kādiyânîyye ve Hüddâmü'l-Ahmediyye, kızlar için Nasiratü'l-Kādiyânîyye ve Lajna İmaillahul) 'cemaat nizamına tam manasıyla dahil olmaları' hedeflenmektedir.⁶¹ Müntesiplerin küçük yaşlardan itibaren aldıkları bu eğitim sayesinde onlarla zamanın halifesi arasında kişisel sevgi ilişkisinin oluştuğu hem bu sevgi hem de çocukluktan itibaren nizamla ilgili kulaklarına söylenenlerin ise mensupların, cemaat işlerine coşkuyla katılım sağlamasına ve liderlere içtenlikle itaat etmelerine olanak sağladığı belirtilmektedir.⁶² Cemaat nezdinde oldukça yaygın olduğu anlaşılan bu eğitim kurumlarının, Kādiyân Ahmedîlerinin 'âhir zaman cemaati' ideal ve misyonu açısından oldukça işlevsel bir içeriğe sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Kādiyân Ahmedîlerinin kendilerini 'mehdînin cemaati' ya da 'âhirin cemaati' olarak nitelendirmelerinin sosyal ve siyasî açıdan bir diğer yansıması olarak, barış yanlısı bir imaj çizmeye çalıştıkları görülmektedir. Zira onlar, kendilerini bütün insanlığın âhir cemaati olarak nitelendirmelerinden ötürü dinine ve ırkına bakılmaksızın toplumlarla barış içerisinde yaşamak gerektiğini iddia etmektedirler. Bu bağlamda savaştan daha çok barışı tercih ettiklerini söyleyen Kādiyân Ahmedîleri, bu fikre ise Hac sûresinin 40-41. ayetini⁶³ delil göstermişlerdir. Cemaate göre, Allah yalnızca nefsi müdafaa için savaşmaya izin vermiştir. Onlara göre farklı dinlerle savaşmak felaket doğurmaktadır. Eğer Allah bu şekilde buyurmasaydı sinagoglar, kiliseler, manastırlar, camiiler hatta tüm insanlığın ibadet yerleri harabeye dönebilirdi. Kādiyân Ahmedîlerine göre mezkûr ayetten de açıkça anlaşıldığı gibi Müslümanlara verilen bu emir sadece İslâm'ı korumak için değil, aksine her dini korumak için indirilmiştir.⁶⁴

Cemaat ile dostluk kuranların Allah ile dostluk kuracağını iddia eden Kādiyân Ahmedîleri için başarının yolu cemaatin methini yaymaktan geçmektedir. Bu çerçevede kendilerinin ayıplarını aramayı bahtsızlığın belirtisi olarak gören grup mensupları, eksikliklerinin peşine düşülmesinin ise kişinin iyiliklerini yok edeceği fikrindedirler. Bunun aksine onlar cemaatin zorluklarını üstlenmenin kulların günahlarına kefarete olacağı görüşündedirler. Bu hususta Âl-i

⁵⁹ Ahmediye, "Yüce Peygamberimizin (sav) Müjdelediği Ahirin Cemaati", (Erişim 5 Ağustos 2024); Mirza Tahir Ahmed, "Ahirin Cemaati", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1 (2011), 6-12, 6. Burada ayet numarası zikredilmemekle birlikte Cuma sûresinin 3. ayetine (الْحَكِيمُ الْعَزِيزُ وَهُوَ بِهِمْ يَلْحَقُوا لَمَّا مِنْهُمْ وَالْآخِرِينَ) atıfta buldukları anlaşılmaktadır.

⁶⁰ Ahmediye, "Yüce Peygamberimizin (sav) Müjdelediği Ahirin Cemaati", (Erişim 5 Ağustos 2024); Mirza Gulâm Ahmed, "Kelamü'l İmam", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi*, çev. Raşid Paktürk, 20 (2013), 6-9, 6.

⁶¹ Mirza Masrur Ahmed, "Cemaat nizamı ve sorumluluklarımız", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 2/10-11 (2013), 8-18, 8.

⁶² Mirza Masrur Ahmed, "Cemaat nizamı ve sorumluluklarımız", 8-9.

⁶³ "Onlar sırf 'Rabbimiz Allah'tır' dediklerinden dolayı haksız yere yurtlarından çıkarılmış kimselerdir. Eğer Allah'ın, insanların bir kısmıyla diğer kısmını engellemesi olmasaydı, manastırlar, kiliseler havralar ve mescidler –ki oralarda Allah'ın adı çokça anılır- yıkılır giderdi. Allah kendi dinine yardım edenlere muhakkak yardım edecektir. Kuşkusuz Allah güçlüdür, mutlak galiptir." "Onlar öyle kimselerdir ki, kendilerine bir yerde egemenlik versek, namazı kıyarlar, zekâtı verirler, iyiliği emrederler ve kötülükten alıkoymaya çalışırlar. İşlerin sonu Allah'a varır." (Hac 22/40-41).

⁶⁴ Mirza Masrur Ahmed, "Müminde İtaat ve Teslimiyetin Özü 5 Aralık Cuma Hutbesi", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 3/17 (2015), 23-33, 16.

İmrân sûresi 103. ayeti⁶⁵ delil olarak kullanan⁶⁶ Mirza Gulâm Ahmed'e göre, kendilerinin ipine dizilmeyen, cemaatle ilişkisi olmayan, hiziplerine katılmayıp onlara düşmanlık eden, muhalefet eden, tartışma anında kızgınlıklarında haddi aşan ve karşılıklı görüşme esnasında edep sınırlarını zorlayan kimselerin, Allah tarafından amelleri boşa çıkarılacak ve helak olacaklardır.⁶⁷ Bu çerçevede Kur'an'da bahsedilen müminlerin, âhir zamanda kendileri olduğuna inanan ve ayetleri bu bağlamda tevil eden Kâdiyân Ahmedîleri, cemaati kabul eden kulların Allah yolunda olduğunu düşünmektedirler. Bu minvalde zikredilen âyet-i kerîmelerden bir diğeri ise "*Müşrikler istemese de bütün dinlerin üzerindeki yerini alsın diye resulünü, doğru yol rehberi ve hak din ile gönderen O'dur.*" Mealindeki Sâf suresinin 9. âyetidir. Ayetin tevil yöntemi oldukça dikkat çekmektedir. Zira buna göre Hz. Peygamber zamanında İslâm, diğer bütün dinlerle mücadeleye girmemiştir. Bu sebeple İslâm'ın diğer bütün dinlerden üstün çıkacağı müjdesinin muhatabı Hz. Peygamber'in manevî vârisi olan Mehdi'dir. Bu ise kendi iddialarını doğrular niteliktedir.⁶⁸

Kâdiyân Ahmedîleri'nin mehdilik ideali için, Kur'an'ın yanı sıra hadisler de delil olma bağlamında önem arz etmektedir. Çok sayıda rivayeti, fikirlerini meşrulaştırmak üzere aktaran Kâdiyân Ahmedîlerinin delil olarak gösterdiği meşhur rivayetlerden biri İslâm düşüncesi içerisindeki pek çok mezhep ve oluşumun kendini meşrulaştırmak üzere başvurduğu "yetmiş üç fırka" rivayetidir. Sıhhati noktasında tartışmalar yer almakla birlikte yetmiş üç fırka rivayeti⁶⁹ Kâdiyân Ahmedîleri tarafından da kabul edilmiş⁷⁰ ve bu rivayetin kendilerine işaret ettiği ifade edilmiştir. Kurtuluşa erecek olan fırkanın kendileri olduğunu düşünen Kâdiyân Ahmedîleri, Pakistan meclisinin kendilerini İslâm dışı azınlık sayan 7 Eylül 1974 tarihli kararını ise doğruluklarının delili olarak zikretmişler ve kendilerinin tek bir cemaat olarak istikamet üzere olduklarını ifade etmişlerdir. Zira onlara göre rivayette geçen yetmiş iki hizip bir araya gelerek kendilerini bir tarafa itmişlerdir. Bununla ilgili olarak ise "*Eğer Hz. Mehdi'nin (A.S.) cemaati olan Müslüman Ahmediye Cemaati tek ise; buna mukabil diğer yetmiş iki hizip birleşerek bu tek cemaati bir tarafa iterse, ne mutlu bu Cemaat'e!*" ifadesini kullanmışlardır.⁷¹ Bunun yanında yetmiş üç fırka rivayetini Hz. Peygamber'e nispet edilen başka bir rivayet⁷² ile süsleyerek âhir zamanda Fırka-i

⁶⁵ "Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı sarılın; bölünüp parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani siz birbirinize düşman idiniz de Allah gönüllerinizi birleştirdi ve O'nun nimeti sayesinde kardeş oldunuz. Siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi Allah kurtarmıştı. İşte Allah size ayetlerini böyle açıklıyor ki doğru yolu bulasınız." (Âl-i İmrân 3/103).

⁶⁶ Kâdiyân Ahmedîlerine göre bu ayet-i kerime'de kastedilen birlik söylemi bire itaat yani tek olan Vadedilen Mesih'e itaat etmekle mümkündür. Mirza Masrur Ahmed, "Müminde İtaat ve Teslimiyetin Özü 5 Aralık Cuma Hutbesi", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 3/17 (2015), 30.

⁶⁷ Mirza Gulâm Ahmed, "Kelamü'l İmam", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 2/12 (2013), 5-7, 6.

⁶⁸ Ahmediye, "Cuma Suresi'nde Mehdi Hakkında Verilen Haber".

⁶⁹ Bk. Sönmez Kutlu, *Mezhepler Tarihine Giriş* (İstanbul: Dem Yayınları, 2017), 124-125, Kadir Gömbeyaz, "73 Fırka Hadisinin Mezhepler Tarihi Kaynaklarında Fırkaların Tasnifine Etkisi", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14/2 (2005), ss. 147-160,148-150.

⁷⁰ Rivayete Kâdiyân Ahmedîlerinin literatüründe iki farklı şekilde yer verilmektedir. Bunlardan birincisi "*Bir zaman gelecek ki, ümmetim yetmiş üç fırkaya bölünecektir. Bunlardan bir tanesi müstesna, hepsi de cehennemliktir.*" Ashabi ona, "*Ey Allah'ın Resülü, hak üzerinde kimler olacaktır?*" diye sorduklarında, o kendilerine, "*Onlar benim ashabımın yolunda olacak olanlardır,*" diye buyurmuştur." Şeklinde dir. Bk. "Vadedilen Mesih'in Eliyle İmanın Şartlarının Tecdidini", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/7, 23-41, 24. Bir diğeri ise "*Benim Ümmetim de İsrailoğulları'nın geçtiği durumlardan mutlaka geçecek ve bir ayakkabının öteki ayakkabıya benzemesi gibi tıpatıp onlara benzeyecektir. Hatta eğer onlardan birisi açık olarak kendi anasıyla ilişki kurduysa, benim Ümmetim arasından da bu çirkin işi yapacak olanlar çıkacaktır. İsrailoğulları'nın yetmiş iki hizbe ayrılmaları gibi, benim Ümmetim de yetmiş üç hizbe ayrılacaktır. Ancak biri dışında hepsi cehennemlik olacaktır. Ashab-ı Kiram (R.A.) Hz. Resulullah'a (S.A.V.) cennetlik olan Hizbin kimler olacağını sorunca o, da: "Benim ve ashabımın yolunda olanlar buyurdu."* Şeklinde dir. Her iki rivayetin kaynağı olarak ise Tirmizî'nin İman bahsi kaynak gösterilmiştir. Tirmizî, İman, 18 (No:2641); Ahmediye, "Doğru Yolda Olan Fırka", (Erişim 05 Ağustos 2024).

⁷¹ Ahmediye, "Doğru Yolda Olan Fırka".

⁷² Hz. Peygamber; "Ey Halk! İlim ortadan kalkmadan önce ilim elde ediniz." diye buyurduğunda işitenler şöyle dediler: "Ya Resulullah! Kur'an-ı Kerim elimizde bulduğumuz ilim ortadan nasıl kalkar ki?" Bunun üzerine o şu cevabı vermiştir: "Analarınız dizlerini dövsünler. Bu aynen dediğim gibi olacaktır. Yahudiler ve Hıristiyanlarda da kitaplar bulunduğunu görmüyor musunuz? Ancak onların peygamberleri tarafından getirilen öğretiler ile hiçbir alakaları yoktur. Bana kulak verin! Âlimlerin dünyadan göç etmesiyle, ilimde göçüp gitmiş olur. O bunu üç kez tekrarlamıştır." Bkz. "Vadedilen Mesih'in Eliyle İmanın Şartlarının Tecdidini", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/7, 24.

Nâciye'nin kendileri olduğunu dile getirmişlerdir.⁷³ Her iki rivayet bağlamında Kâdiyân Ahmedîleri, ilmin bir gün ortadan kalkacağını ve bu devir geldiğinde hak üzerinde tek bir fırkanın bulunacağını düşünmektedirler. Bu kimselerin ise ancak ahabın rengiyle renklenmiş olan Vadedilen Mesîh'in cemaati olduğunu aktarmışlardır. Kâdiyân Ahmedîlerine göre, Allah bahsi geçen hadislerde zikredilen vakit geldiğinde, Vadedilen Mesîh'in eliyle İslâm'ı yeniden canlandırma vaadinde bulunmuştur. Bu sebeple âhir zamanda fitnelerle dolu bir devirde, Vadedilen Mesîh olma iddiasında bulunan kimsenin, dini insanlara ait görüşlerden arındıran ve bu öğretinin güzelliğini dünyaya gösterebilen bir kimse olması elzemdir. Yine bu kimsenin hadiste geçen "*Benim ve ahabımın yolu üzerinde olma*" vasfını da insanlığa göstermesi gereklidir, ki onlara göre Mirza Gulâm Ahmed bu vasıfların tamamını karşılamaktadır.⁷⁴

Kâdiyân Ahmedîlerine göre yine aynı bağlam üzerinden Hz. Peygamber'in sözünü ettiği hadislerde geçen cemaat kavramının kendilerini işaret ettiği iddia edilmektedir. Örneğin Kâdiyân Ahmedîlerinin V. Halifesi yapmış olduğu bir seyahatte muhtelif görüşler içerisinde olan şahıslarla fikri tartışmaya girmiş, cemaatin Hz. Peygamber tarafından müjdelendiğini ve bugün yeryüzünde belli bir ülkeye veya bölgeye mensup olmadan bütün dünyada varlığını gösteren cemaatin kendileri olduğunu dile getirmiştir. Ahmedîlerin nizâmı hakkında bilgiler aktaran halife şunları dile getirmiştir: "*Bugün yeryüzünde belli bir ülke veya bölgeye mensup olmayıp bütün dünyada bir tek isim ile bilinen yalnızca Müslüman Ahmediye Cemaatidir. Bu, tek nizama ve bir imama bağlı olan ve dünyanın her milleti ve neslinin fertlerinden oluşan aralarında birlik olan bir cemaattir.*"⁷⁵ Ardından ise Hz. Peygamber'in "*Müslümanlar arasında bir cemaat olacaktır ve doğruluk üzerinde olacaktır*"⁷⁶ diye haber verdiğini zikretmiş ve bu cemaatin kendileri olduğunu beyan etmiştir. Ayrıca onlara göre bu hadis, Vadedilen Mesîh'in doğruluğunu da açıkça ispat etmektedir.⁷⁷

İnsanları hak yola götürecek kişinin Vadedilen Mesîh olduğunu düşünen Ahmedîler bu durumu Mesîh'in üzerine yüklenen ilâhi bir sorumluluk olarak görmektedirler. Nitekim bu konu hakkında Ma'kûl b. Yesâr (ö. 59/679)⁷⁸ ve Abdullah İbn Ömer (ö. 73/693)'den⁷⁹ aktarılan rivayetleri delil getirerek görüşlerini kanıtlamaya çalışmışlardır.⁸⁰ Delil gösterilen bu rivayetlerden de anlaşılacağı üzere Kâdiyân Ahmedîlerine göre yalnızca Müslümanlar değil tüm insanlık Vadedilen Mesîh'in koruması altındadır. Öyle ki onlar, insanlığı maddî-manevi her türlü beladan muhafaza görevinin Allah tarafından kendilerine verildiği düşüncesindedirler. Bu hususta insanlara düşen görev ise Vadedilen Mesîh'e iman edip onun öğretilerine kulak vermektir. Onlara göre Hz. Peygamber'in emirleri de bu yöndedir.

Kâdiyân Ahmedîlerinin güncel literatürü içerisinde yer alan "İslamiyet'in Sesi" isimli Youtube kanalında Mirza Gulâm Ahmed'in mehdî olduğuna dair deliller ile ilgili çeşitli röportajlar ve söyleşiler bulunmaktadır. Konuyla ilgili mezhebin mürebbilerinden olan Raşit Paktürk, Mirza Gulâm Ahmed'in mehdîliği ile ilgili delillerin Hz. Peygamber'e dayandığını ifade ettikten sonra "*Bizim Mehdîmiz için iki alâmet vardır ki, Allah semavat ve arzı yarattığından bu yana böyle bir şey vaki olmamıştır. Bunlar Ramazan'ın ilk gecesinde ay, yarısında ise güneş tutulmasıdır. Allah semâvat ve arzı yarattığından beri böyle bir şey olmamıştır.*" rivayetini zikretmiştir. Bahse konu olan haber

⁷³ "Vadedilen Mesîh'in Eliyle İmanın Şartlarının Tecdidî", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/7, 24.

⁷⁴ "Vadedilen Mesîh'in Eliyle İmanın Şartlarının Tecdidî", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/7, 24 vd.

⁷⁵ "06.12.2013-Cuma Hutbesi", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 3/15-16 (2014), 19-25, 20.

⁷⁶ Bu ifade ile kastedilen hadis, 73 fırka rivayeti olmalıdır. Zira dergide metnine yer verilmeksizin işaret edilen bu rivayetin kaynağı "Sünen Tirmizi, Kitabü'l-İman" şeklinde verilmiştir. Yaptığımız taramalar neticesinde Tirmizî'nin söz konusu bahsinde bu minvalde yorumlanabilecek tek rivayetin 73 rivayeti olduğu anlaşılmaktadır. Tirmizî, İman, 18 (No:2641).

⁷⁷ "06.12.2013-Cuma Hutbesi", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 3/15-16, 21.

⁷⁸ "Allah her kimi insanların gözeticisi ve sorumlusu kılar, eğer o sorumluluğunu yerine getirmekte ve insanların iyiliğinde ihmalkâr davranırsa öldüğünde Allah ona cenneti haram kılacak ve cennet nasip etmeyecektir." "Mirza Masrur Ahmed, "Cemaat nizâmı ve sorumluluklarımız", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi*, 10.

⁷⁹ "Aranızda her biriniz gözeticidir. Ona, sorumlu oldukları hakkında sorulacaktır. Amir gözeticidir ve erkek evinin gözeticisidir. Kadın, kocasının evinin gözeticisidir ve çocuklarının gözeticisidir. Aranızdan her biri gözeticidir ve her biriniz sorumlu olduklarınıza karşı sorumluluklarınızı yerine getirip getirmediğiniz hakkında sorulacaksınız." "Mirza Masrur Ahmed, "Cemaat nizâmı ve sorumluluklarımız", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi*, 10.

⁸⁰ "Mirza Masrur Ahmed, "Cemaat nizâmı ve sorumluluklarımız", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi*, 10.

metninde yer alan “Bizim Mehdîmiz” sözü üzerinde özenle durduğu görülen Paktürk, öncelikle farklı mehdîler türeyeceğini ve Mirza Gulâm Ahmed dışındakilerin sahte olduğunu mezkûr ifadeden çıkarsama yapmıştır. Sonrasında Paktürk, zikredilen rivayet ile ilgili Mirza Gulâm Ahmed’in, söz konusu haberi *Kütüb-i Sitte* içerisinde yer almamasına rağmen sahit olarak gördüğünü sözlerine eklemiştir. Ahmedîler, Mirza Gulâm Ahmed’in hayatta olduğu ve bu zaman aralığında rivayet içerisinde yer alan doğa olaylarının gerçekleşmemesini öne sürenlere karşı yine Mirza Gulâm Ahmed’in ifadeleri ile cevap vermiştir. Gulam Ahmed’in kendisine Allah tarafından rüya yoluyla mehdî olduğu bildirildiği esnada, zikri geçen astronomik hadiselerin yaşandığını iddia eden Ahmedîler böylelikle Allah’ın onu iddiasında yalnız bırakmadığını muarızlarına karşı kanıtlamaya çalışmıştır.⁸¹ Bu çerçevede zikredilen bir diğer rivayet ise Cûma sûresinin “*Henüz kendilerine katılmamış bulunan daha başkalarına da (elçi gönderilmiştir). O üstündür, her işi hikmetlidir.*” mealindeki 2. Ayeti hakkındadır. Ebû Hureyre’den aktarılan “*Biz Peygamber’in yanında oturuyorken kendisine Cuma Suresi "henüz bunlara katılmamış olan daha başkalarına da" indirildi. Ben "ey Allah'ın Rasulü, 'bize henüz katılmayanlar' kimlerdir?" diye sordum. Rasulullah üç kez sorana kadar cevap vermedi. Rasulullah elini, aramızda olan Selmân el-Fârisî'nin üzerine koydu ve "iman Süreyya yıldızında bile olsaydı şunlardan birtakım adamlar" -yahut "bir adam muhakkak ona uzanıp alırdı" buyurdu.*”⁸² Şeklindeki rivayette mehdî ve halifelerinden bahsedildiğini söyleyen grup mensupları, Mirza Gulâm Ahmed’in Fârisi bir sülaleden geldiğini ve Türk olduğunun daha sonra ispatlandığını da buna delil sadedinde zikretmektedirler.⁸³

Kâdiyân Ahmedîleri, cihad fikrini temellendirmek üzere de çeşitli rivayetleri delil olarak göstermektedir. Zira onlara göre, *Sahihi-Buharî*’de geçen ve Vadedilen Mesîh hakkında rivayet edilen “Yede-ül Harb” lafzı “*Mesîh gelince din uğruna yapılan kılıçlı savaşlar sona erecektir.*” manasına gelmektedir.⁸⁴

2. KURTARICI FİĞÜR/MEHDİLİK ALGISI PERSPEKTİFİNDE KADİYÂN AHMEDİLERİNİN ÇEŞİTLİ FAALİYETLERİ VE GÜNCEL KONULARA BAKIŞ AÇILARI

Mehdîlik konusu, Kâdiyân Ahmedîleri için teoride güçlü bir karşılığı bulunan, ayet ve hadislerle meşruiyet kazandırılmaya çalışılan inanç esaslarından biri olmasının ötesinde pratik hayatı şekillendiren, düzenleyen ve kontrol eden güçlü bir mekanizma işlevine sahiptir. Bu yönüyle mehdînin/kurtarıcı figürün otoritesi bugünün siyasî ve sosyal hadiselerini de güçlü bir şekilde yönlendirmektedir. Bu çerçevede Kâdiyân Ahmedîleri, çeşitli güncel konuları da mehdîlik algısı üzerinden şekillenen bu teorik bağlam üzerinden değerlendirmişlerdir.

2.1. Sosyal Faaliyetler

Yıllık Toplantıları (Jalsa Salana)

Kâdiyân Ahmedîleri tarafından düzenlenen sosyal faaliyetler düzleminde karşımıza çıkan en önemli etkinlik, yıllık toplantıları Jalsa Salana’dır. Kâdiyân Ahmedîleri tarafından günümüzde büyük bir titizlikle devam ettirilen bu etkinliğin bizzat Vadedilen Mesîh/Mehdî olarak tanımlanan Mirza Gulâm Ahmed’in eliyle düzenlenmiş olması, söz konusu toplantıya insanî bir birlikten ziyade ilâhi bir anlam yüklediğini göstermektedir. Söz konusu toplantı, “Mehdî’nin eliyle düzenlenen ve mehdî algısının diri tuttuğu” bir etkinlik olması sebebiyle konumuz açısından önem arz etmektedir.

Jalsa Salana, Dünya’nın farklı bölgelerinde ikamet eden Kâdiyân Ahmedîleri tarafından her yıl düzenli olarak tertip edilmektedir. Modern literatürlerinde her toplantıyı konusu ve içeriği açısından tanıtan paylaşımlar yapan Kâdiyân Ahmedîlerine göre bu birliklik, ilk kez 1891 yılında gerçekleşmiştir. İlk Jalsa Salana’nın toplanması ile ilgili aktarılanlara göre bu toplantı, Mirza Gulâm Ahmed tarafından kendisine kâfir diyenlere meydan okuma, hakkı ve bâtili birbirinden

⁸¹ İslamiyet’in Sesi, “Hz. Mirza Gulâm Ahmed as’ın Mehdî olduğuna delili nedir?”, *Youtube* (25.06.2023), 00:01:30-00:05:43.

⁸² Buhârî, Tefsir, (Cuma), 1.

⁸³ Ahmediye, “Cuma Suresi’nde Mehdi Hakkında Verilen Haber”.

⁸⁴ Osman Şeker, “Kur’an-ı Kerim okurken ve dinlerken dikkat edilecekler”, *Maneviyat Müslüman Ahmediye Türkçe Dergisi* 3/12(2013), 33-36, 34.

ayırma ve Allah tarafından gönderildiğini kanıtlama amacıyla tertip edilmiştir. Katılan herkesin Mirza Gulâm Ahmed ile tokalaşıp elini öptüğü bu toplantıya 75 erkek katılım sağlamıştır. Toplantının hemen ardından Mirza Gulâm Ahmed, her yıl 27, 28, 29 Aralık tarihlerinde Kâdiyân'da bu toplantının düzenleneceği açıklanmıştır.⁸⁵ Başlangıçta katılımcı sayısı 75 ile sınırlıyken, günümüzde binlerce Ahmedî'nin katılım sağladığı ifade edilen Jalsa Salana'nın farklı ülkelerde tertip ediliyor olmasının, müntesipler tarafından Mirza Gulâm Ahmed'in gaybî haberlerinin gerçekleşmesi olarak anlaşıldığını söylemek mümkündür. Zira Mirza Gulâm Ahmed'in Jalsa Salana hakkında söylediği şu sözler söz konusu toplantının Kâdiyân Ahmedîleri nezdindeki önem ve içeriğini göstermesi açısından oldukça dikkat çekicidir: *"Bu Jalsayı alelade insanî toplantılar gibi zannetmeyin. Çünkü bunun temelinde ve özünde Hakkın desteği ve İslam kelimesinin yücelmesi yatmaktadır. Temeli için atılan ilk tuğlayı ise bizzat Allah kendi eliyle yerleştirmiştir. Pek yakında bu toplantıya katılacak olan birçok milleti hazırlamıştır. Bu kendisi için hiçbir şeyin imkânsız olmadığı Allah'ın işinden başka bir şey değildir."*⁸⁶

Mirza Gulâm Ahmed'in hayatı boyunca toplam 17 Jalsa Salana gerçekleşmiş olup,⁸⁷ müntesipleri tarafından Mirza Gulâm Ahmed'in katıldığı 1907 tarihli son Jalsa Salana, adeta onun vedası gibi anlatılmaktadır. Nitekim bu toplantının sabahında çıktığı yürüyüşte çok sayıda taraftarının kendisiyle yürümesine izin verdiği ve bir ağaç altında iki saate yakın etrafındakilerle tokalaşıp, elinin öpülmesine müsaade ettiği ifade edilmektedir. İlerleyen günlerde yaptığı konuşmalarda ise onlara çeşitli nasihatlerde bulunduğu ve *"Bugün burada bulunanlardan kimin gelecek seneye kadar yaşayıp yaşamayacağını kimse bilemez. Hayata itibar edilemez"* şeklinde hitapta bulunduktan beş ay sonra vefat ettiği ifade edilmiştir.⁸⁸ Gerçekleşen bu son toplantının normalden daha kalabalık olduğunun belirtilmesi de⁸⁹ bu toplantının müntesipleri tarafından Mirza Gulâm Ahmed'in bir vedası gibi algılandığını düşündürmektedir.

Vâdedilen Mehdî ve Mesîh'in V. Halifesi olarak nitelendirilen Mirza Masrur Ahmed, 2011 yılı toplantısında, Jalsa Salana'nın toplanma gayesini şu sözlerle dile getirmiştir: *"Bu toplantının amacı, cemaat fertlerinin sık sık görüşüp kendilerinde bir iç değişme elde etmeleri, gönüllerinin ahirete ve Vâdedilen Mesîh'e yönelerek Allah korkusu, takva, züht, kalp yumuşaklığı ve aralarındaki sevgi ve kardeşlikte diğerleri için örnek teşkil etmeleridir. Ayrıca alçak gönüllü ve tevazu sahibi olup doğruluğun içlerinde yerleşmesi ve cemaat hizmetleri için samimi olmalarıdır."*⁹⁰

Cemaatin yayın organı olan *Maneviyat Dergisi'*nde 19 Haziran 2011 tarihinde Türkiye'de dördüncüsünü gerçekleştiren Jalsa Salana ile ilgili bilgilendirmelere yer verilmiştir Türkiye'deki Kâdiyân Ahmedîleri için bayram havasında geçtiği aktarılan bu toplantıya, Vâdedilen Mehdî ve Mesîh'in V. Halifesi Mirza Masrur Ahmed'in gönderdiği mesajla başlanmıştır. Mirza Masrur Ahmed mesajında şu ifadeleri kullanmıştır: *"...Sizler Jalsa'nın bereketlerinden tam olarak istifade ediniz... Bi'at gayenizi daima hatırlınızda bu-lundurunuz ve yaşamlarınızı da ona göre yönlendiriniz. Yüce Allah'ın Ahmediyet, yani gerçek İslam şeklinde size bahşettiği nura değer veriniz. Onu kendi vatandaşlarınıza da tanıttınız."* Günümüz Kâdiyân Ahmedîlerinin halifesi olan Mirza Masrur Ahmed'in Türk vatandaşlarına yönelik söz konusu ifadeleri oldukça dikkat çekmektedir. Zira burada Ahmediyye mezhebi onu benimseyenler için Allah tarafından gerçek İslâm şeklinde bahşedilen bir nûr olarak görülmektedir ve bunu benimseyen Türk vatandaşlarından bu nuru yaymaları istenmektedir.⁹¹ Söz konusu toplantıya dair yapılan açıklamalarda dikkat çeken bir diğer husus ise bu toplantıya iştirak eden her kimsenin "Vâdedilen Mehdî'nin konuğu" olarak tanımlanması ve bu vasfıyla büyük hürmet görüyor olmasıdır.⁹² Nitekim Mirza Masrur Ahmed'in İngiltere'de gerçekleşen Jalsa Salana öncesinde verdiği Cuma hutbesinde de bu toplantıya

⁸⁵ Raşit Paktürk, "Jalsa Salana Önemi, Bereketi ve Sorumluluklarımız", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/2 (2011), 39-45, 40.

⁸⁶ Paktürk, "Jalsa Salana Önemi, Bereketi ve Sorumluluklarımız", 39.

⁸⁷ Paktürk, "Jalsa Salana Önemi, Bereketi ve Sorumluluklarımız", 40.

⁸⁸ Paktürk, "Jalsa Salana Önemi, Bereketi ve Sorumluluklarımız", 40-41.

⁸⁹ Paktürk, "Jalsa Salana Önemi, Bereketi ve Sorumluluklarımız", 41.

⁹⁰ Kubilay Çil, "Almanya 36. Jalsa Salanası Yapıldı", *Maneviyat Dergisi*, 1/3 (2011), 54.

⁹¹ Mehmet Önder, "Türkiye 4. Jalsa Salanası Yapıldı", *Maneviyat Dergisi*, 1/3 (2011), 55.

⁹² Önder, "Türkiye 4. Jalsa Salanası Yapıldı", 55.

katılanların Vâdedilen Mehdî ve Mesih'in misafirleri oldukları vurgulanmış ve onlara bu hususu gözeterek hizmet edilmesi tavsiyesinde bulunulmuştur.⁹³

Waqf-e-Nau

3 Nisan 1987'de IV. Halifeleri Mirza Tahir Ahmed tarafından başlatılan bu uygulama, Kâdiyân Ahmedîlerinin çocuklarını Allah'a ve Kâdiyânî cemaatine hizmet etmek için adaması anlamına gelmektedir. Sistemin kurucusu Mirza Tahir Ahmed'in 3 Nisan 1987 tarihli Cuma hutbesindeki sözleri⁹⁴ söz konusu kurumun önemini göstermek adına önem arz etmektedir. Kâdiyân Ahmedîleri, söz konusu girişimin IV. Halife tarafından tesisinin Allah'ın yönlendirmesiyle gerçekleştiği fikrindedirler. Böylece bu girişime ilahi bir mana yüklenmiş olup, ilk tesis edildiği sırada 2 yıl ile sınırlı tutulan bu uygulama önce 4 yıla çıkarılmış, sonrasında ise sınırsız süreyle uygulanmasına karar verilmiştir.⁹⁵ Mirza Tahir Ahmed'in amaçlarını açık ve net bir şekilde belirlediği bu sistemin temelinde Kur'an-ı Kerim'in bulunduğunu ifade eden Kâdiyân Ahmedîleri konuyla ilgili Âl-i İmran sûresinin 35. ayetini⁹⁶ delil olarak kullanmışlardır. Ayrıca Vakf-ı Nev'in anlamı üzerine düşünüldüğü zaman bu kurumun Allah'ın davasına tümüyle teslimiyet içerdiğini ve tanımının Kur'an'da bulunduğunu düşünen Ahmedîler, bu hususu En'am sûresinin 163. ayeti⁹⁷ ile temellendirmişlerdir.⁹⁸

Mehdînin cemaati sayılan âhirin cemaatini güçlendirmek üzere kurulan Vakf-ı Nev sisteminin işleyişi de mehdî ve onun cemaatine adanmışlık idealini desteklemektedir. Zira bu sistem içerisinde bulunacak her bir çocuk için henüz çocuk doğmadan ebeveynleri tarafından verilen resmî bir taahhüt olmalıdır. Anne-babalarının cemaate adama sözü verdiği bu çocuklar ise olgunlaştıktan sonra ebeveynin verdiği sözü yenilemek ve kendi rızalarıyla burada bulunmayı kabul etmek durumundadır. Kâdiyân Ahmedîlerine göre bir çocuğun Vakf-ı Nev üyesi olabilmesi için bazı şartlar bulunmakta olup, Vakf-ı Nev teşkilatının uluslararası web sayfasında hem üyeler hem de aileler için hazırlanan rehberlerde bu şartlara ve yapılması gerekenlere dair ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.⁹⁹

Kâdiyân Ahmedîleri bünyesinde çeşitli aralıklarla Vakf-ı Nev toplantıları düzenlenmekte olup, bu toplantılarda zamanın halifesi de hazır bulunmakta ve burada yaptığı konuşmalarda teşkilatla ilgili gördüğü rahatsızlıklardan, ıslah edilmesi gereken hususlardan ve Vakf-ı Nev olmanın özel manasından bahsetmek suretiyle söz konusu üyelerin cemaate adanmışlığını güçlendirmektedir.¹⁰⁰ Nitekim ona göre bu toplantıların amacı "*Vakf-ı Nev'lerin bir araya gelmek suretiyle ahlaki durumlarını iyileştirmeleri, dini bilgilerini artırmaları, hedeflerini daha iyi anlamaları ve her şeyden önce de Yüce Allah ile ebedi bir bağ geliştirmek üzere ilham edinmeleridir.*"¹⁰¹

Temel amacı Ahmedî cemaatine kendine adayan müntesipler yetiştirmek olan bu sisteme kaydolan her bir çocuğun bundan sonraki aslî vazifesi cemaatin öğretilerini yaymak olacaktır. Bu

⁹³ Ahmediye, "26.07.2024 – Calsa görevlilerine ve misafirlere altın nasihatler" (Erişim 4 Ağustos 2024).

⁹⁴ "Tüm cemaati ikna edebileceğimi düşündüm ki, gelecek yüzyıla girmeden önce, insanları yüce Allah'a davet ederek manevi nesilleri yapmaya çalıştığımız bu yüzyılda, doğmadan önce doğmamış çocuklarımızı yüce Allah yolunda adamamız gerekir... Rahmimde ne varsa, anneler bu şekilde dua etmeli ve babalar da İbrahim gibi yüce Allah'a dua etmeli ki yüce Allah çocuklarımızı kendi davası için seçsin ve onları kendisine hizmetkar etsin. Ve gelecek yüzyılda, büyük bir hayat adanmış çocuklar ordusu öyle bir şekilde gelmeli ki, dünyevi arzularından uzak dursunlar ve bu yüzyılda Allah'ın Peygamberi Hz. Muhammed'in Allah'ın kulları olarak girsinler. Bebeklerimizi yüce Allah yolunda bir hediye olarak adamamız gerekir. Ve bu adanmışlığa çok ihtiyaç var çünkü önümüzdeki yüzyılda İslam her yere yayılacak, bu yüzden Allah'ın Peygamberi Hz. Muhammed'in Allah'ın kulları olarak milyonlarca eğitimli hizmetkara ihtiyaç var. Her ülkeden, her sahadan, çok sayıda hayat adamlarına ihtiyaç var." Waqfenauintl, "A new era of servants for Islam", (Erişim 23 Temmuz 2024).

⁹⁵ Waqfenauintl, "Guidance for parents of Waqifeen-e-Nau" (Erişim 23 Temmuz 2024).

⁹⁶ "İmran'ın karısının şöyle dediğini hatırla: Rabbim! Karnımda olanı sana adadım. Onu benden kabul et. Şüphesiz sen her şeyi işiten, her şeyi bilensin."

⁹⁷ "De ki: Benim namazım, ibadetlerim, hayatım ve ölümüm hepsi âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. Çünkü Allah, bütün amellerimi hakkıyla yerine getirir."

⁹⁸ Waqfenauintl, "A new era of servants for Islam".

⁹⁹ Waqfenauintl, "Guidance for Waqifeen-e-Nau" (Erişim 23 Temmuz 2024).

¹⁰⁰ Ahmediye, "Haberler" (Erişim 23 Temmuz 2024).

¹⁰¹ Ahmediye, "Haberler".

teşkilatta bulunmayı taahhüt eden çocukların kariyer tercihleri olmakla birlikte asıl amaçlarının Ahmedî öğretiyi yaymak olduğunun unutulmaması ve her zaman dünyevî olana tercih edilmesi temel bir zorunluluk olarak görülmektedir.¹⁰² Teşkilatı yalnızca dünyevî bir düzlemde görmeyen Kādiyân Ahmedîleri, V. Halifenin İngiltere’de gerçekleşen 30 Nisan 2023 tarihli Vakf-ı Nev toplantısında dile getirdiği “Görevi toprakları ve ülkeleri fethetmek değil, insanlığın kalbini kazanmak, keza her ulustan, ırktan ve inançtan insanı Yüce Allah’a ulaştırmak olan sizler, Vadedilen Mesîh’in^{as} manevî ordusunun en sadık hizmetkârları arasında sayılabilesiniz.”¹⁰³ İfadelerinden de anlaşılacağı üzere burada yer alan çocukların cemaattekinin konumlarının, Vadedilen Mesîh’in manevî ordusunun en sadık hizmetkarları düzeyine ulaşması amaçlamakta ve bu çocukların bu düzeye erişmek için çaba sarf etmesi gerekli görülmektedir. Zira V. Halife Vadedilen Mesîh’in ashabının vasıflarını bu minvalde açıklamıştır.¹⁰⁴

Yine teşkilatta bulunmak Allah’a ve Vadedilen Mesîh’e verilen sözü yerine getirmek anlamına geldiği için çocukların olgunlaştıktan sonra verdikleri taahhütlerini tutmalarının önemi noktasında ciddi bir hassasiyet bulunmaktadır. Nitekim V. Halifenin İngiltere’de gerçekleşen 30 Nisan 2023 tarihli Vakf-ı Nev toplantısında dile getirdiği ifadeleri¹⁰⁵ bu durumu kanıtlar niteliktedir. Ayrıca V. Halifenin “Öncelikle, Yüce Allah’a ve O’nun dinine olan inancınızın standartlarını daima yükseltmek üzere gayret göstermeniz şarttır. Vakf-ı Nev mensupları, ancak Yüce Allah’ın sevgisini ve yakınlığını elde etmek suretiyle, Vadedilen Mesîh’e (as) verdikleri sözü ve vakıflarının talep ettiklerini yerine getirebilirler.” ifadeleri ile ise bu sözün aynı zamanda Vadedilen Mesîh’e verildiğini ve bu taahhüdü yerine getirmenin önemini göstermektedir.¹⁰⁶

Lajna İma’illah

Mehdinin cemaati olan “âhirin cemaatini” güçlendirme amaçlı olarak kurulan bir diğer oluşum ise Lajna İma’illah’tır. Bu oluşumun kuruluşu, 1914 yılında II. Halifenin seçilmesine uzanmaktadır. II. Halife Mirza Beşîrüddîn, cemaatin başarısı için kadınların katılımını sağlamayı amaçlamış, bu amaç doğrultusunda 1922’de cemaatin önde gelen kadınlarına mektup gönderen Mirza Beşîrüddîn, onların cemaat için önemini anlatmış ve bir dernek kurmaya davet etmiştir.¹⁰⁷ Günümüzde dünya çapında çeşitli merkezleri bulunan derneğin 14.000’ün üzerinde üyesi olduğu zikredilmektedir.¹⁰⁸

Lajna İma’illah Birleşik Krallık Sadr’ının, derneğin tarihine dair yazılan kitapta verdiği mesajda, derneğin mahiyeti hakkında şu cümleler serdedilmiştir. “Lajna İma’illah, günlük yaşamımızın, kalbimizin ve ruhumuzun önemli bir parçası, hayranlık duyduğumuz bir organizasyon, güvenli bir sığınak, bize ömür boyu kız kardeşler veren bir topluluk, akrabalarımızdan daha güçlü dostluklar, yeni beceriler öğrendiğimiz, yaşlıların ve gençlerin birbirlerinden öğrendiği, Vadedilen Mesîh’in ağacının dallarının tek bir Hilafet altında olduğu, gelişip bilgimizi aktardığımız bir platformdur.”¹⁰⁹ Söz konusu mesajdan anlaşıldığı üzere bu oluşum, cemaatin müntesiplerine bağlılığı tesis edecek ve kuvvetlendirecek yeni bir misyon yüklemektedir. “Vadedilen Mesîh’in ağacının dallarının tek bir Hilafet altında olduğu bir platform” olarak nitelenen bu dernek

¹⁰² Waqfenuaintl, “Careers” (Erişim 23 Temmuz 2024).

¹⁰³ Ahmediye, “Haberler”.

¹⁰⁴ “...örnek fedakârlık standartları göstermişlerdir. Onun takipçileri arasında imanları uğruna bütün maddi arayışlarından ve dünyevi fırsatlardan vazgeçenler bulunmaktaydı. Onlardan, lisans ve yüksek lisans dereceleri almış, son derece iyi eğitilmiş insanlar bulunuyordu – Bu o dönemlerde çok nadirdi ve toplumda da kendileri için büyük bir talep vardı. Onlar, şöhret ve servet aramak yerine her şeyi geride bırakıp Vadedilen Mesîh’in^{as} hizmetine girdiler. Onlar, hayatlarını İslam’ın hizmetine vakfettiler ve ahitlerini, geride bıraktıklarını hiç düşünmeden yerine getirdiler.” Ahmediye, “Haberler”.

¹⁰⁵ “Vakf-ı Nev mensupları olarak verdiğiniz sözün ciddiyetini tam olarak idrak etmeli ve onu sınımsız tutabilmelisiniz. Genel olarak, herhangi birisine bir söz verir ya da taahhütte bulunacak olursanız, onu yerine getirmek için elinizden gelenin en iyisini yapmalısınız, aksi takdirde yalancılık ve diğer kimsenin güvenini kötüye kullanmaktan suçlu olursunuz. Vakf-ı Nev olarak verdiğiniz söz herhangi bir kimseye değil, doğrudan Yüce Allah’a yapılmış olduğundan, o tamamen farklı bir mertebededir. Her biriniz, hayatınızı O’nun hizmetinde geçirmeye, O’nun uğruna her türlü fedakârlığa ve zorluğa hazır olmaya söz verdiniz.” Ahmediye, “Haberler”.

¹⁰⁶ Ahmediye, “Haberler”.

¹⁰⁷ Lajnausa, “Who we are” (Erişim 20 Temmuz 2024).

¹⁰⁸ Lajna İma’illah UK, “Our Story” (Erişim 20 Temmuz 2024).

¹⁰⁹ Lajna İma’illah UK, *History of Lajna İma’illah Volume 1* (Islam International Publications Ltd.:Birleşik Krallık, 2003), 21.

mensuplarının, kendilerini hilafetin bir parçası olarak görmeleri amaçlanmaktadır. Bu türden bir bağlılığın müntesiplerin kişisel varlıklarının ötesinde bir varoluş ve yeni bir kimlik kazandırmaya yönelik olduğunu söylemek mümkündür. Bu çerçevede çeşitli simgelerle söz konusu kimlik pekiştirilmektedir. Zira derneğin bir andı, bayrağı ve çeşitli şartları bulunmaktadır. And metninde geçen “Şehadet ederim ki Allah'tan başka ibadete layık ilah yoktur. O birdir ve ortağı yoktur. Ve şehadet ederim ki Muhammed (s.a.v.) O'nun kulu ve Resulü'dür. Canımı, malımı, zamanımı ve evlatlarımı iman ve millet uğruna feda etmeye her zaman hazır olacağımı beyan ederim. Daima hakka bağlı kalacağım ve Ahmediyye Hilafetinin bekası için her zaman her türlü fedakarlığı yapmaya hazır olacağım inşallah.”¹¹⁰ ifadeleri Kâdiyân Ahmedî cemaatine mutlak bağlılık şartının bu dernek için de geçerli olduğunu göstermekte, aynı zamanda mensupların Ahmediyye Hilafetinin bekası için gayret etmelerini de taahhüt altına almaktadır. Lajna İma'illah, özellikle cemaatin kadın müntesiplerine Mirza Gulâm Ahmed'in yüklediği bu sorumluluğu yerine getirebilecekleri sistemli bir zemin sunmakta ve kadınları aktif olarak sürece dahil etmektedir. Cemaate bağlı kadınların motivasyonlarını canlı tutmaları adına söz konusu kurumun üzerinde birtakım anlamlar içeren sembollerin bulunduğu bayrağı da bulunmaktadır.

Teşkilatın 25 Aralık 1939 tarihinde II. Halife tarafından göndere çekilen bayrağındaki semboller de kurtarıcı fikrini canlı tutup güçlendirmesi açısından dikkat çekicidir. Bayraktaki sembollerin ne anlama geldiği teşkilatın web sitesinde açıklanmıştır. Buna göre bayrakta yer alan hilâl, modern çağların ruhsal karanlığında yeniçağın işareti olarak görülürken; altı köşeli yıldız, imanın altı esasını, yani Tek Allah'a, Meleklerine, Kitaplarına, Peygamberlerine, Kıyamet Gününe ve İlahi Kader'e imanı ifade etmektedir. Bayrakta bulunan bir diğer sembol olan vaha, manevî su ile gelişen anneliği ifade ederken, üç hurma ağacı, insanlık tarihindeki üç mükemmel kadını/anneyi temsil etmektedir. Bunlar Hz. Hatice, Hz. Meryem ve Hz. Amine'dir. Bayrakta yer bulan bir diğer sembol olan Beyaz Minare ise Vadedilen Mesîh'le ilgili kehanetin gerçekleşmiş olmasını ifade etmektedir. Güneşin Batı'dan doğması ise İslâm'ın ve Kâdiyân Ahmedîlerinin Batı'daki başarısına ve Hz. Peygamber'in peygamberliğine işaret etmektedir.”¹¹¹

Bayrakta yer bulan Batı'dan doğan güneş sembolü, derneğin özellikle günümüzdeki misyonu ve faaliyet gösterdiği mekanlar açısından son derece önemli görünmektedir. Zira bu sembolün açıklaması derneğin Birleşik Krallık merkezli yayınlarında geçtiği üzere bizzat Mirza Gulâm Ahmed tarafından yapılmıştır. Burada yer verilen Mirza Gulâm Ahmed'den yapılan alıntıya göre, o bu sembolün açıklamasının kendisine vahiy olarak geldiği iddiasındadır. Onun beyanatına göre “Biz Güneş'in Batı'dan doğuşuna inanırız. Fakat bir rüyette bana, Güneş'in Batı'dan doğmasının manası, eski çağlardan beri küfür ve dalalet karanlığına bürünmüş olan batı ülkelerinin Güneş tarafından aydınlatılmasıdır. Hakikatten istifade edecek ve İslam'a ortak olacaktır.”¹¹² Yine aynı minvalde Mirza Gulâm Ahmed'den aktarılan “Londra şehrinde bir kürsüde durduğumu ve İslam'ın gerçeklerini İngilizce dilinde çok iyi gerekçeli bir konuşmayla ortaya koyduğumu gördüm. Daha sonra küçük ağaçların üzerinde oturan beyaz renkli, vücutları keklik gövdelerine benzeyen birkaç kuş yakaladım. Bu vizyonu, benim o ülkeye seyahat edemesem de yazılarımın orada yayınlanacağı ve pek çok dürüst İngiliz insanının gerçeği kabul edeceği anlamına geldiğini yorumladım.”¹¹³ Şeklindeki ifadeleri ise cemaatin dernek bünyesinde faaliyetler gösteren müntesiplerine Mirza Gulâm Ahmed'in “beyaz kuşları” payesini vermektedir. Bu payeyi üzerine alan müntesipler onun adına Batı'da görüşlerini yayma vazifesini üstlenmişlerdir. Nitekim Kâdiyân Ahmedîlerine göre Mirza Gulâm Ahmed'in bu açıklamaları Batı'nın, Mirza Gulâm Ahmed'in öğretileri yoluyla İslâm'ı kabul edeceğine işaret etmektedir.¹¹⁴ Bu durum ise cemaat mensuplarına, Mirza Gulâm Ahmed'in başlattığı bu daveti sürdürme noktasında önemli bir sorumluluk yüklemektedir.

¹¹⁰ Lajnausa, “Lajna İma'illah Pledge” (Erişim 20 Temmuz 2024).

¹¹¹ Lajnausa, “Who we are” (Erişim 20 Temmuz 2024).

¹¹² Lajna İma'illah UK, *History of Lajna İma'illah*, 8.

¹¹³ Lajna İma'illah UK, *History of Lajna İma'illah*, 9.

¹¹⁴ Lajna İma'illah UK, *History of Lajna İma'illah*, 9.

2.2. Siyasî Faaliyetler

Kâdiyân Ahmedîlerinin, Mirza Gulâm Ahmed'in tecrübe ve tavsiyeleri neticesinde şekillenen ayırt edici vasıflarından biri de siyasete bakış açılarıdır. Zira Kâdiyân Ahmedîlerinin günümüzde çeşitli devletlerle ilişkilerinin ve siyasî meselelere karşı tavırlarının temelinde Mirza Gulâm Ahmed'in öğretileri belirleyici olmuş ve onun emir ve tavsiyeleri doğrultusunda günümüz siyasî hayatı yönlendirilmektedir. Dünyanın çeşitli yerlerinde varlığını sürdüren Kâdiyân Ahmedîleri beyanatlarına göre buldukları ülkeleri yöneten iktidarlara karşı isyan etmemeyi ve kabullenici tutumu kendilerine düstur hale getirmişlerdir. Keşmir meselesindeki tavırları gibi istisnaları¹¹⁵ bulunmakla birlikte haksızlığa uğradıklarında susmayı tercih ettiklerini beyan eden Ahmedîler bu davranışın kaynağı olarak Hz. Peygamber'in hayatını örnek göstermişlerdir. O'nun 13 senelik Mekke hayatında her türlü zulme uğradığını lakin bir kez olsun yönetime karşı isyan hareketlerine girişmediğini dile getirmişlerdir. Bu davranışın amelî yönden hem farz hem de sünnet hükmünde olduğunu iddia eden Ahmedîler, bu hususta Nisa sûresi 59. ayeti¹¹⁶ ve Hz. Peygamber'in hayatını delil olarak sunmuşlardır.¹¹⁷ *Maneviyat Dergisi*¹¹⁸ dördüncü sayısında bahsettiğimiz hususla ilgili somut bir örnek sunan Kâdiyân Ahmedîleri, Pakistan'da, Kur'an okudukları, kelime-i şehadet getirdikleri ve Allah'ın adıyla birbirlerini selamladıkları için yönetim tarafından zulme uğradıklarını belirtmişlerdir. Söz konusu eylemleri engellenmiş olsa da cemaatin asla isyankâr bir tutum içerisinde olmadıkları ve kanunlara harfiyen uymaya devam ettikleri belirtilmiştir.¹¹⁹ Zira onlara göre yöneticiler ister Müslüman ister gayr-i müslim olsun, haksızlığa uğramış olsalar dahi yöneticiye itaat esastır. "Ululemr" olarak nitelendirilen yöneticilere itaat ise hem Kur'an'ın emri hem de Peygamber'in sünnetidir.¹²⁰ Yine aynı hadiseler bağlamında, "Kim bizim namazımızı kılar, kıblemize yönelir, kestiğimiz etten yer ise o, Müslümandır. Ona Allah'ın ve resulünün zimmeti vardır. Allah'ın ona verdiği bu zimmeti bozmayın"¹²¹ rivayetini zikrettikten sonra Pakistan yönetimi ile hadiste geçen eylemlerde müşterek hareket etmelerine rağmen Pakistan'ın neden Ahmedîlere zulmettiği üzerinde ise ayrıca durmuşlardır. Konuyla ilgili olarak cemaatin mürebbilerinden Raşit Paktürk, 1974 yılında İslâm dışı azınlık olarak ilan edilmeleri ve yasanın halen geçerliliğini devam ettirmesine yönelik olarak öncelikle insanların arzu, hırs ve heveslerine sonrasında siyasî çıkarlarına vurgu yapmıştır. Pakistan halkı ve yönetiminin kendini Müslüman olarak tanımlamasına ve söz konusu hadise dayalı fiillerde Ahmedî müntesipleri ile ortak hareket edilmesine rağmen Hz. Peygamber'den nakledilen rivayetin dışına çıkmanın Peygamber'i yalanlamak ile eş değer olduğunu sözlerine eklemiştir. Cemaat üyelerinin bir kısmının "lâ ilâhe illallah" cümlesini kullandıkları için hapis ve ölüm cezasına çarptırıldıklarını iddia eden Paktürk, bu uğurda Allah ve Resûl'ün emirlerine uyanların şehitlikle ödüllendirileceğini belirtmiştir. Ayrıca söz konusu bu hadiselerin artmasıyla İslâm'ın yalnızca isminin kalacağını, içinin teori ve pratikte boşalacağını sözlerine eklemiş ve söz konusu zamanın yaklaştığını, Müslüman'ın Müslüman'a zulmetmeyeceği bir dünyanın ise yalnızca Allah

¹¹⁵ Söz konusu istisna olarak Kâdiyân Ahmedîlerinin Keşmir meselesi örnek olarak gösterilebilir. Bkz. <https://ahmediye.org/kesmir-ve-filistin-lehine-cemaatimizin-hizmetleri/> (Erişim 22 Aralık 2024).

¹¹⁶ "Ey iman edenler! Allah'a itaat edin, peygambere itaat edin, sizden olan ulü'l-emre de. Eğer bir hususta anlaşmazlığı düşerseniz -Allah'a ve âhirete gerçekten inanıyorsanız- onu, Allah'a ve peygambere götürün. Bu, elde edilecek sonuç bakımından hem hayırlıdır hem de en güzeldir."

¹¹⁷ Şaziye Paktürk, "Müslüman Ahmediyye Cemaatini Tanıyalım", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/1 (2011), 13-16, 15.

¹¹⁸ Kâdiyân Ahmedîlerinin Türkiye'deki yayım organlarından biri olan bu derginin basım merkezi Almanya'da bulunmaktadır. Derginin ilk sayısı 2011 yılında basılmış olup 2024 Haziran ayı itibarıyla 34 sayısı yayımlanmıştır. İçeriğinde çok sayıda ülkede verilen konferans ve toplantıların bulunduğu dergi, yine çeşitli dillerden Türkçeye Raşit Paktürk tarafından tercüme edilmiştir. Kendisi hâlihazırda Almanya'nın Frankfurt eyaletinde yer alan cemaat merkezinin "Türk Masası" sorumlusudur. Derginin oluşturulmasında 16 kişilik bir heyetin varlığı bilinmektedir. Sosyal medya, düzeltme, tasarım ve idare heyeti gibi unsurlarla iş birliği içerisinde yayımlanan dergide cemaatle iletişime geçmek isteyenler için gerekli malumatlar detaylı bir şekilde bulunmaktadır. Ahmediye, "Maneviyat Dergisi", (Erişim 05 Ağustos 2024).

¹¹⁹ Mehmet Önder, "Ahmedîler itaati neden severler?", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/4 (2011), 29-33, 30.

¹²⁰ Paktürk, "Müslüman Ahmediyye Cemaatini Tanıyalım", 1/1, 15.

¹²¹ Buhârî, Salat, 391.

tarafından görevlendirilen Mehdî aracılığıyla mümkün olacağını iddia etmiştir.¹²² Böylece günümüzde oluşum içerisinde siyasî açıdan ideal devlet nizamının Mehdî aracılığıyla gerçekleşeceğine dair söylemlerin de açıkça ifade edildiğini söylemek mümkündür. Kâdiyân Ahmedîleri her bir müntesibin tabi olmakla yükümlü olduğunu söyledikleri hilafet makamının ise manevî bir makam olduğu ve bu makamın siyasetle bir ilişkisinin olmadığını da ayrıca belirtmektedirler.¹²³

Vadedilen Mesîh ve Mehdî olarak tanımlanan Mirza Gulâm Ahmed'in *Vasiyet* adlı eserinde günümüz Kâdiyân Ahmedîlerinin siyasete bakış açılarını besleyen önemli açıklamalar mevcuttur. Zira ona göre, kullar çoğu kez zulüm ile muamele görmüş lakin her defasında Allah tarafından kurtuluşa erebilmiştir. Hz. Musa'nın Mısır ile Kenan yolunda vefat etmesi üzerine, İsrailoğulları'nın 40 günlük mateme bürünüp perişan olması ile Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesi ve havarilerinin darmadağın olup bir kısmının dinden irtidat etmesi buna örnektir. Mirza Gulâm Ahmed'e göre onu takip edenler böyle yanlışlara düşmemeli, dağılmamalı, sükûnet ve tahammül sınırlarını koruyarak isyankâr tavır takınmamalıdır. Çünkü Hz. Musa ve Hz. İsa'ya verilen görevler Mirza Gulâm Ahmed'e de verilmiş, bu yüzden geçmişte düşülen hatalara bugün düşülmemesi için Vadedilen Mesîh uyarıcı olarak gönderilmiştir.¹²⁴ Bu çerçevede siyasî iktidara muhalefet etmeme düşüncesinin mehdînin otoritesi ile desteklenmesi ve onun uyarıcı vasfıyla inananların "isyankâr" tavrından sakındırılması, söz konusu algının "Mehdî" algısı perspektifinde şekillendiğini göstermesi açısından önemlidir.

Ahmedî literatürde günümüz Müslümanlarının içinde bulunduğu koşullar hakkında yapılan birtakım açıklamalar da yine grubun mehdî algısını yansıtmaları açısından dikkat çekicidir. Zira *Vadedilen Mesîh'in (a.s.) Eserlerinden Seçmeler* isimli eserin Türkçe çevirisine yazılan önsözde, günümüz Müslümanlarının durumunun gerçek sebebinin Vadedilen Mesîh'e tabi olmaktan kaynaklandığını belirtmektedir. Zira burada belirtildiğine göre "Hz. Âdem'den (as) bu yana Kur'ân-ı Kerim'de bildirilen Allah'ın değişmez kanununa göre, gönderilen ilâhi elçiye tabi olmayanlar müjdelere tabi olacakları yerde, ondan yüz çevirdikleri için daha ziyade sıkıntılara düşürülürler. Bugünkü Müslümanların durumunun gerçek sebebi işte budur." Türkçe tercüme yazılan önsözün devamında ise Mirza Gulâm Ahmed'e tabi olan ilk kimseler arasında Türklerin de bulunduğu ve onun öğretilerine Türklerin de kulak verdiği zikredildikten sonra Vadedilen Mesîh nazarında Türklerin seçilen ender milletlerden olduğu ifade edilmek suretiyle bu durumun şaşırtıcı olmadığı ifade edilmiştir.¹²⁵

Bu çerçevede Ahmedî düşüncede mehdî-mesîhin beyanatları ve önerileri üzerine şekillenen bir cihad algısı ön plana çıkmıştır. Günümüzde misyonerlik faaliyetlerini sürdürmekte olan Kâdiyân Ahmedîlerine göre cihad, insanlığı İslâm çatısı altında birleştirme konusunda önemli bir olgu olmuştur. Yapılan cemaat toplantılarında, verilen Cuma hutbelerinde, yazılan eserlerde ve yayımlanan bildirimlerde bazı gruplar cihad fiili noktasındaki tutumlarının yanlışlığı sebebiyle eleştirilmiştir. Bu konuda Kâdiyân Ahmedîleri temel doktrinlerini "*Dinde zorlama yoktur.*"¹²⁶ ayetine dayandırarak cihadın hem gerekliliğini vurgulamış hem de yöntemini belirlemişlerdir.¹²⁷ Bu minvalde Kâdiyân Ahmedîlerine göre cihadın kılıç zoruyla değil tebliğ faaliyetleri ile olması gerektiği günümüz konjonktürünü de dikkate alarak sıklıkla dile getirilmektedir.¹²⁸ Cihad olgusunu imanın önemli bir parçası olarak gören Kâdiyân Ahmedîlerine göre, cihad olmazsa mümin kulların imanı kemale ermeyecektir. Kâdiyân Ahmedîlerine göre günümüzde Müslüman

¹²² İslamiyet'in Sesi, "Pakistan'da neden Ahmedî Müslümanlara zulüm ediliyor?", *Youtube* (13.02.2022), 00:00:05-00:08:55.

¹²³ İslamiyet'in Sesi, "Halifeler hep devlet başkanıydı. Neye dayanarak Hilafet siyasi değil Manevi bir makamdır diyorsun?", *Youtube* (04.08.2024), 01.14-03.25.

¹²⁴ Mirza Gulâm Ahmed, "İkinci Kudret: Hilafet", çev. Muhammed Celal Şems, *Maneviyat Müslüman Ahmedîyye Türkçe Dergisi* 1/2 (2011), 4-5, 5.

¹²⁵ Raşit Paktürk, *Vadedilen Mesih'in (a.s.) Eserlerinden Seçmeler* (İstanbul: İslam International Publications Limited, 2008), 5-6.

¹²⁶ Bakara 2/256.

¹²⁷ Mirza Beşîrüddîn Mahmud Ahmed, "Cihadın büyüğü kılıç ile değil, Kur'an ile yapılandır" çev. Raşit Paktürk, *Maneviyat Müslüman Ahmedîyye Türkçe Dergisi* 1/6, 22-24, 23.

¹²⁸ Mirza Beşîrüddîn Mahmud Ahmed, "Cihadın büyüğü kılıç ile değil, Kur'an ile yapılandır" 1/6 (2012), 22-24.

olmayan dünya vatandaşları İslâm'ı barbar bir din ve Hz. Peygamber'i ise zalim bir kral olarak tanımaktadır. Âlemlere rahmet olarak gelmesine rağmen Hz. Peygamber'e bu asılsız yakıştırmaların yapılmasının sebeplerinden biri de günümüz Müslümanlarının cihad fikrini, Allah'ın ve Hz. Peygamber'in emirlerinden farklı anlamalarıdır. Zira Kâdiyân Ahmedîleri bu hususta “*Sen kâfirlere uyma ve bu (Kur'an) ile onlara karşı büyük bir cihat yap*” ayetini¹²⁹ delil getirmişlerdir.¹³⁰

Kâdiyân Ahmedîlerine göre, kılıç ile cihad Allah'ın emri ve Peygamber'in isteğiyle kaldırılmıştır. Kâdiyân Ahmedîlerinin İngiliz yanlısı olmaları sebebiyle cihadı kaldırdıkları yönündeki iddialara karşı bir cevap niteliğinde yapılan açıklamalarda¹³¹ Vadedilen Mesih'in sözlerine yer vererek tüm cihadların son bulmadığını, yalnızca kılıçla yapılan cihadın sona erdiğini savunan Kâdiyân Ahmedîleri, bu konuda Vadedilen Mesih'e rüya yoluyla ulaşan bir vahyi ve hadis algıları başlığında ele aldığımız bir rivayeti delil getirmişlerdir. Ahmedî algı perspektifinde bir cihad tanımı yaparak ortaya koydukları eylemlerin haklılığını ortaya koymaya çalışan Kâdiyân Ahmedîlerine göre göre cihad, kendi zatında hiçbir zaman iptal olmayan, her durumda daima var olan ve her müminin de eda edebileceği kutsal bir emirdir.¹³² Müslümanların günümüzde zor durumda olduğunu belirten Kâdiyân Ahmedîlerine göre bunu aşmanın tek yolu Vadedilen Mesih'in anlattığı cihad tanımına uymaktır. Cihadın yalnızca kılıçla olmadığını dile getiren Ahmedîler nefis islahının, Allah yolunda harcamanın ve tebliğ etmenin en büyük cihad olduğunu zikretmişlerdir. Eğer Müslümanlar bunları yapmış olsaydı İslâm'ın bugün sadece Müslüman ülkelerde yayılmakla kalmayacağını Avrupa'nın da Müslüman olacağını ve Avrupa'nın ilerleyişi karşısında İslâm'ın çöküş yaşamayacağını savunan Ahmedîlere göre, Müslümanlar bugün dahi Mirza Gulâm Ahmed'in cihad tanımına uygun hareket ederlerse İslâm'ı yayma noktasında başarıya ulaşacaklardır.¹³³

Kâdiyân Ahmedîlerine gelen “*Mirza Gulâm Ahmed cihadı iptal mi etti? Eğer iptal ettiyse bu dini değiştirmek değil midir?*” gibi sorular üzerine Türkiye Ahmediye Hareketi Wasiyat Sekreteri Osman Şeker, bu tür soruların Vadedilen Mehdî'yi karalamak için sorulduğunu, cihadı iptal etmekten ziyade Mirza Gulâm Ahmed'in cihad için doğru metotları belirlediğini ifade etmiştir. Nitekim “*O halde kâfirlere boyun eğme ve onlara karşı bu Kur'an ile büyük bir cihad olarak mücadele yap.*”¹³⁴ ayeti Ahmedîlerin cihad algılarını ortaya koymada düstur haline getirilmiştir. Konuyla ilgili Şeker, İslâm'ın yayılması adına yalnızca kılıca sarılan, iktidarı ele geçirmek veya fetihler yapmak için suçsuz insanlara zulmeden, sırf gayr-ı Müslim olduğu için insanları öldüren bir zihniyetin varlığına işaret ederek silah veya kılıç ile cihat yapmanın tek amacının dini özgürce yaşayabilmek olduğunu ifade etmiştir. Cihadın gayesinin yalnızca İslâm'ı savunmak olmadığını bu konuda Müslümanların Kur'an cihadı yapması gerektiğini sözlerine ekleyen Şeker, Kur'an cihadından maksadın İslâm dini ile sınırlanamayacağını açıklamıştır. Hindu dinini örnek göstererek farklı din müntesiplerine yapılan dini özgürlüğü kısıtlayıcı eylemlere karşı Müslümanların harekete geçmesi gerektiğini dile getirmiştir.¹³⁵

2. 3. Mehdilik Algısı Perspektifinde Günümüz Meselelerine Yaklaşımları

Günümüzde varlığını sürdüren ve dünya üzerinde çeşitli ülkelerde mensuplarının mevcut olduğu bilinen Kâdiyân Ahmedîleri, kendilerini âhir zaman cemaati olarak nitelendirilmeleri¹³⁶ sebebiyle güncel konularla ilgili birtakım görüşler ortaya koymuşlardır. Günümüz Kâdiyân

¹²⁹ Furkan 25/53.

¹³⁰ Paktürk, *Vadedilen Mesih'in (a.s.) Eserlerinden Seçmeler*, 144-146.

¹³¹ Mirza Beşîrüddîn Mahmud Ahmed, “Cihadın büyüğü kılıç ile değil, Kur'an ile yapılandır” 1/6, 22; Mirza Tâhir Ahmed, “Cihad Meselesi”, *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 3/13 (2014), 28-45, 29.

¹³² Mirza Tâhir Ahmed, “Cihad Meselesi”, *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi*, 3/13, 34.

¹³³ Mirza Beşîrüddîn Ahmed, “Vadedilen Mesih ve Mehdî'nin Olağanüstü İslam Hizmetleri”, *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 23 (2019), 66.

¹³⁴ Furkan 25/52.

¹³⁵ İslamiyet'in Sesi, “Mehdî İmam cihadı iptal mi etti?”, *Youtube* (20.03.2022), 00:00:39-00:03:56.

¹³⁶ Mirza Tahir Ahmed, “Ahirin Cemaati”, çev. Raşid Paktürk, *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/1 (2011), 6-12

6.

Ahmedîlerinin yayımlacı kimlikleri gereği tüm insanlığa ulaşma çabasında olmaları hasebiyle hem günümüz Müslümanlarını ilgilendiren konularda hem de evrensel ölçekte bazı güncel meselelerde Mirza Gulâm Ahmed'in öğretilerini merkeze almak suretiyle çeşitli beyanatlar yayımladıkları görülmektedir. Burada atıfta bulunacağımız konular hususens Kâdiyân Ahmedîlerî mehdî algısı doğrultusunda değerlendirdikleri güncel meselelerden seçilmek suretiyle ele alınmıştır.

Filistin Meselesi

Ahmedîlerin güncel literatüründe günümüzde Filistin'de yaşanan hadislere önemli bir yer ayrıldığı görülmektedir. Hem mevcut halifenin Cuma hutbelerinde hem de son yayımlanan *Maneviyat Dergisi* sayılarında konunun mahiyeti, geçmişi ve yapılması gerekenlere dair geniş bir alan tahsis edilmiştir.

Kadiyân Ahmedîlerinin mevcut halifesi Mirza Masrur Ahmed, Gazze'nin İsrail tarafından işgali sebebiyle, Cuma hutbelerine Filistin için dua kısmını eklemiş ve bu hutbelerinde Müslümanları birlik olmaya ve mazlumlara için dua etmeye çağırmıştır.¹³⁷ Sözlerine *"Müslüman ülkeler bir olup savaşı sona erdirmeye çalışmadıkça hiçbir faydası yoktur. Ahmedilerin, zulmü sona erdirmek için, zulme karşı ses yükseltmek için kendi etraflarındaki arkadaşlarının ve bölgenin siyasetçilerinin devamlı dikkatini çekmeleri lazımdır."* telkiniyle başlayan Masrur Ahmed, Filistin halkı için dua edilmesi gerektiğini, geçici ateşkeslerin İsrail Devleti'ni durdurmayıp daha şiddetli uygulamalarla Filistinlileri vurduğunu ve Gazze'nin her yerini bombaladıklarını dile getirmiştir.¹³⁸ Mirza Masrur Ahmed, Filistinli Müslümanlar için başta cemaat üyeleri olmak kaydıyla tüm Müslüman ülkeleri duaya davet etmiş ve birlik olarak dua ile bu işin üstesinden gelineceğini belirtmiştir. İsrail hükümetinin insani yardımların Filistin'e ulaşması için yapmış olduğu geçici ateşkeslerin tehlikeli niyet mahsulü olduğunu sözlerine ekleyen Mirza Masrur Ahmed *"Ne olursa olsun, bu zulmü durdurmak için bizim dualara devam etmekle birlikte, daha önce cemaatler vasıtasıyla mesaj ilettiğim gibi, herkesin zulmü sona erdirmek için, zulme karşı ses yükseltmek için kendi etraflarındaki arkadaşlarının ve bölgenin siyasetçilerinin devamlı dikkatini çekmeleri lazımdır. Aynı şekilde, bu zulmü durdurmak için çaba sarfetmek gerektiğini tanıdıklarınız arasında da yayın. Allah-u Teala masumları zulümden kurtarsın."*¹³⁹ Demek suretiyle Ahmedîlerin bu olayların duyurulması ve önlenmesi noktasındaki önemine dikkat çekmiştir.

Konuyla ilgili olarak *"Hazreti Muslih-i Mev'ud (ra), 72 veya 73 yıl önce Müslümanların birleşmesi gerektiği konusunda uyardı; teker teker ölmek mi, yoksa varlıklarını sürdürüp bir bütün olarak hayatta kalmak mı istediklerine karar vermeleri gerekiyor. Keşke bu insanlar (Müslümanlar) bunu şimdi anlasalar ve birlik olabilseler."*¹⁴⁰ İfadelerini kullanan Mirza Masrur Ahmed, sorunun çözümünde Mirza Beşiruddin Mahmud Ahmed'in tavsiyelerine uyulması gerektiğine dikkat çekmiştir. Cemaat içerisinde onun bu tavsiyelerinin ilginç bir şekilde, İsrail'in kuruluşundan iki yıl önce yani 1946'da gerçekleştiği ifade edilir. Bu durum ise gaybî haberlerle bezeli olarak *"Müslüman dünyasının ufkunda beliren zorlu ve hassas bir durumu önceden bildiren ilahi ilhamla bir vizyona sahipti."* Şeklinde açıklanmıştır.¹⁴¹ Mirza Beşiruddin Ahmed'in bu zorlu duruma çözüm önerisi olarak zikredilen Müslümanların farklılıkları bir kenara bırakıp birlik olmaları ve dua etmeleri günümüzde de meselenin çözümü noktasında dile getirilen iki husus olmaya devam etmektedir. Çözüme dair bu iki hususun gaybî bir habere ve karizmatik bir şahsa

¹³⁷ Bk. Ahmediye, "31.05.2024 - Hz. Hubeyb'in şehit oluşu; Filistin, Sudan, Yemen ve Pakistanlı Ahmediler için dua çağırısı" (Erişim 25 Temmuz 2024); Ahmediye, "7.06.2024 - Birimaüne Seriyyesi Mazlum Filistinliler, Pakistanlı Ahmediler ve dünyanın genel durumu için dua çağırısı", (Erişim 25 Temmuz 2024); Ahmediye, "Son Dakika: Filistinli Mazlumlar, Yemenli Ve Pakistanlı Ahmediler İçin Dua Çağırısı (Erişim 25 Temmuz 2024); Ahmediye 22.12.2023 - Uhud Gazvesinin detayları ve masum Filistinliler için tekrar dua çağırısı", (Erişim 25 Temmuz 2024), Ahmediye, "17 Kasım 2023 - Hicri 3 yılına ait bazı olaylar ve Mazlum Filistinliler için tekrar tekrar dua çağırısı", (Erişim 25 Temmuz 2024).

¹³⁸ Ahmediye, "Allah-u Teala masumları zulümden kurtarsın" (Erişim 27 Aralık 2023).

¹³⁹ Ahmediye, "Allah-u Teala masumları zulümden kurtarsın".

¹⁴⁰ Ahmediye, "17 Kasım 2023 - Hicri 3 yılına ait bazı olaylar ve Mazlum Filistinliler için tekrar tekrar dua çağırısı".

¹⁴¹ Romaan Basit, "Israel-Palestine conflict and the Ahmadiyya Khilafat: A brief look at seven decades of the most viable advice" (Erişim 13 Ağustos 2024).

nispet edilmesi, cemaat mensuplarının halen bu tavsiyelere uyma noktasında gösterdikleri hassasiyetlerinin anlaşılması açısından oldukça dikkat çekicidir.

Filistin’de 07 Ekim 2023 tarihinde başlayan İsrail işgalinin devam ettiği 04 Ocak 2024 tarihinde Ahmediye.org.’da IV. Halife Mirza Tahir Ahmed’in İsra sûresi 105. Ayeti tefsiri yayımlanmış ve burada halihazırda devam eden olaylarla ilgili umutsuzluk yaşanmaması gerektiğine dikkat çekilmiştir. Bu çerçevede Mirza Tahir Ahmed’in “Allah bu ayetlerde açık açık söylemişti ki eğer siz vadedilmiş topraklara tekrar sahip olmak istiyorsanız o zaman Allah’ın salih kulları olmak zorundasınız. Allah’ın temiz ve salih kulları olduğunuz takdirde bu topraklar size verilecektir. Bu şartlar yerine getirilmedikçe, ne yaparsanız yapın, buralara sahip olamazsınız.”¹⁴² İfadelerine yer verilmiş ve Müslümanların Filistin’e tekrar sahip olabilmek için sâlih kullar olmaya çabaları gerektiği ifade edilmiştir. Bu mesajın, bu zamana kadar Müslümanlar tarafından anlaşılmadığını söyleyen Mirza Tahir Ahmed, iktidarları devirerek sâlih amel sahibi olunmayacağını, bunun ancak Müslümanları zayıf düşüreceğini ifade etmekte ve şu ifadeleri kullanarak yöntemin mahiyetini açıklamaktadır. Mirza Tahir Ahmed’e göre İsrail’in topraklarının bu denli genişlemesi de Müslüman önderlerin hatalarından kaynaklanmakta olup, bunun önlenmesi için Müslümanların önceki hatalarını tekrarlamamaları gerekmektedir.¹⁴³

Ahmedî literatürde genel olarak konu ele alınırken üç unsurun öne çıktığı görülmektedir. Birincisi bu konuda Allah’ın emrinin Müslümanlar lehine gerçekleşmesi için Müslümanların çaba göstermesi zorunludur. İkinci olarak Müslümanların birlikte hareket etmesi gereklidir, ki buna Muslih-i Mevud tarafından bundan 72-73 yıl öncesinde de işaret edilmiş ancak Müslümanlar bu emre riayet etmemiştir. Üçüncü olarak ise hem Filistin’deki hem de Pakistan ve Yemen gibi bölgelerdeki Müslümanlar için dua etmek gerekmektedir. Cihad algılarının da ön plana çıktığı bu meselede yaptıkları çeşitli açıklamalardan anlaşıldığı üzere cemaat içerisinde Müslümanların siyasî bir eylem içerisinde bulunmadan duayla ve sâlih amel ile mücadeleye davet etmeleri gerektiği düşünülmektedir.¹⁴⁴

Kadın Algısı

Günümüzde evrensel ölçekte tartışılan konulardan biri olan kadın hakları, Kādiyân Ahmedîlerinin, güncel literatürlerinde çeşitli vesilelerle ele alınmaktadır. Bu noktada dikkat çeken husus ise konunun Mirza Gulâm Ahmed merkezinde işlenmesidir. Zira onlara göre Vadedilen Mesîh gelmeden önce kadınlar bazı haklardan tamamen mahrum edilmiş, o gelince ise bu hakların kadınlara iade edilmesini sağlamıştır. Buna göre mehdînin gelişiyi birlikte;

- kadınlar mirastan pay alabilecekler,
- tesettür konusunda aşırıya kaçılmayacak, evden çıkabilecekler,
- ilim öğrenmekten mahrum bırakılmayacaklar,
- kadınlar hor görülmeyecek,
- nikâhlanma konusunda yetkileri elinden alınmayacak,
- hula ve talak konusunda kadınlara baskı uygulanmayacak,
- insanî haklardan mahrum edilmeyeceklerdir.¹⁴⁵

Bu çerçevede Ahmedî düşüncede Vadedilen Mehdî ve Mesîh’in gelişiyi kadınların talihlerinin yeniden canlandığı, onların, insan ırkının yetiştiricisi ve gelecek neslin eğiticisi olma şeklindeki gerçek statülerinin Kur’an-ı Kerim’in öğretilerine göre yeniden tesis edildiği

¹⁴² Ahmediye, “İsrail ve Filistin hakkında Kur’an-ı Kerim’in verdiği haberler”, (Erişim 25 Temmuz 2024). <https://ahmediye.org/israil-ve-filistin-hakkinda-kuran-i-kerimin-verdigi-haberler/>.

¹⁴³ Ahmediye, “İsrail ve Filistin hakkında Kur’an-ı Kerim’in verdiği haberler”.

¹⁴⁴ Ahmediye, “31.05.2024 – Hz. Hubeyb’in şehit oluşu; Filistin, Sudan, Yemen ve Pakistanlı Ahmediler için dua çağrısı” (Erişim 25 Temmuz 2024); Ahmediye, “7.06.2024 – Bi’rimaüne Seriyyesi Mazlum Filistinliler, Pakistanlı Ahmediler ve dünyanın genel durumu için dua çağrısı”, (Erişim 25 Temmuz 2024); Ahmediye, “Son Dakika: Filistinli Mazlumlar, Yemenli Ve Pakistanlı Ahmediler İçin Dua Çağrısı (Erişim 25 Temmuz 2024); Ahmediye 22.12.2023 – Uhud Gazvesinin detayları ve masum Filistinliler için tekrar dua çağrısı”, (Erişim 25 Temmuz 2024), Ahmediye, “17 Kasım 2023 – Hicri 3 yılına ait bazı olaylar ve Mazlum Filistinliler için tekrar tekrar dua çağrısı”, (Erişim 25 Temmuz 2024).

¹⁴⁵ Mirza Beşîrüddîn Ahmed, “Vadedilen Mesih ve Mehdî’nin (as) olağanüstü İslam hizmetleri”, 57.

zikredilmektedir.¹⁴⁶ Cemaatin kadınlara yönelik yayınlarında bu duruma sıklıkla atıfta bulunulmuş olup; *“Peygamber efendimiz kadın haklarının meşalesiydi. Kadın haklarının karşı karşıya olduğu koşulların belirsizliği, meşalenin ve ışığın Allah’tan yeniden yakılmasını gerektirdi. Vadedilen Mesih’in gelişiyse bu meşale, çağın Mesih ve Mehdî’sine geçmiştir. Vadedilen Mesih, kadın haklarıyla yakından ilgilendi ve fırsat buldukça onlara tavsiyelerde bulundu.”*¹⁴⁷ Şeklinde Mirza Gulâm Ahmed’in kadın haklarına dair söylemlerine ve eylemlerine dikkat çekilmiştir.

Salgınlar ve Hastalıklar

Mirza Gulâm Ahmed zamanında Hindistan’da vuku bulan veba salgını, Kâdiyân Ahmedîleri nazarında, Mirza Gulâm Ahmed’in mehdî oluşunun delillerinden biridir. Zira onlara göre İngilizlerin hüküm sürdüğü bir zaman diliminde veba salgını patlak vermiş ve İngilizler halka aşılarda dağıtmıştır. Aşırı alan insanların bile akıbetinin ölümle sonuçlandığını gören Ahmedîler, Allah tarafından Mirza Gulâm Ahmed’e Ahmedîlerin ölmeyeceğine dair bir söz ve garanti verildiğini iddia etmiştir. Allah’ın İngilizlerin dağıttığı aşılardan almayıp kendine güvenmelerini istediğini belirten Kâdiyân Ahmedîleri, Mirza Gulâm Ahmed sayesinde hayatta kalmış ve veba felaketinden etkilenmemiştir.¹⁴⁸ Cemaat içerisinde yaygın bir şekilde kabul gören bu algı biçiminin bazı mensuplar tarafından günümüzde çok sayıda can kaybına neden olan ve küresel hale gelen Covid-19 virüsü için de geçerli görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu konu hakkında Ahmedîlerin mevcut halifesi Mirza Masrur Ahmed şunları dile getirmiştir: *“Bazı Ahmedîler bu hastalığı veba olarak tanımladılar. Bazıları bu da veba gibi Allah’ın bir nişanıdır, diyorlar. Halbuki öyle değildir. Vebanın patlak verdiği dönemde ondan önce Allah-u Teala Hz. Mesih-i Mevud’a (as) haber vermişti. Böylece o veba Allah’ın bir nişanı oldu. Sonra bu vebanın patlak vermesinden önce Allahu Teala Hz. Mesih-i Mevud’a (as) kendisine iman edenlerin korunacağını da haber vermişti...Korona virüsü için ise, ne öyle bir haber vardır, ne de ben bunun ortaya çıkacak bir alamet olduğuna dair herhangi bir imada bulundum.”*¹⁴⁹ Mirza Gulâm Ahmed zamanında ortaya çıkan veba ile kıyaslama yapan Mirza Masrur Ahmed Covid-19’un bu kapsamda olmadığını ilan etmiş ve müntesiplerinin Ahmedîlerin korunacağına dair zanna kapılmamaları için uyarılarda bulunmuştur. Bu çerçevede *“Eğer bu Allah’ın nişanı olsaydı bunun Allah’ın bir nişanı olduğunu en önce ben ilan ederdim. Ben daha baştan korunma önlemleri ve koruyucu ilaçlar önermeye başlamıştım...Eğer ben bunun Allah’ın bir nişanı olduğunu düşünseydim korunma önlemlerini durdururdum.”* İfadelerini kullanmıştır.¹⁵⁰

Mirza Gulâm Ahmed zamanında yaşanan veba salgınının, Kâdiyân Ahmedîleri azarında, Mirza Gulâm Ahmed’in Mehdî oluşunun delillerinden biri olduğuna da değinilmelidir. Zira onlara göre İngilizlerin hüküm sürdüğü bir zaman diliminde veba salgını patlak vermiş ve İngilizler halka aşılarda dağıtmıştır. Aşırı alan insanların bile akıbetinin ölümle sonuçlandığını gören Ahmedîler, Allah tarafından Mirza Gulâm Ahmed’e Ahmedîlerin ölmeyeceğine dair bir söz ve garanti verildiğini iddia etmiştir. Allah’ın İngilizlerin dağıttığı aşılardan almayıp kendine güvenmelerini istediğini belirten Kâdiyân Ahmedîleri Mirza Gulâm Ahmed sayesinde hayatta kalmış ve veba felaketinden etkilenmemiştir.¹⁵¹

¹⁴⁶ Lajna Ima’illah UK, *History of Lajna Ima’illah Volume 1*, 3.

¹⁴⁷ Lajna Ima’illah UK, *History of Lajna Ima’illah Volume 1*, 10.

¹⁴⁸ İslamiyet’in Sesi, “Hz. Mirza Gulâm Ahmed as’ın Mehdî olduğuna delili nedir?”, *Youtube* (25.06.2023), 00:07:19-00:08:06.

¹⁴⁹ Mirza Masrur Ahmed, “Korona Virüs Hakkında Vadedilen Mesih’in 5. Halifesinin En Son Talimatları”, *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 25 (2020), 45.

¹⁵⁰ Mirza Masrur Ahmed, “Korona Virüs Hakkında Vadedilen Mesih’in 5. Halifesinin En Son Talimatları”, 46-47.

¹⁵¹ İslamiyet’in Sesi, “Hz. Mirza Gulâm Ahmed as’ın Mehdî olduğuna delili nedir?”, *Youtube* (25.06.2023), 00:07:19-00:08:06.

SONUÇ

Günümüz Kādiyân Ahmedîleri için dinî bir otorite konumunda olan Mirza Gulâm Ahmed'in vefatının üzerinden 100 yıldan fazla süre geçmiştir. Bununla birlikte gelenek içerisinde tesis edilen hilafet müessesesi, Vadedilen Mehdînin fiziken mevcut olmadığı bu uzun zaman diliminde hem Mirza Gulâm Ahmed'in görevlendirdiği kişiler olarak ona benzer bir otorite elde etmiş hem de siyasî, dinî, sosyal ve gündelik hayatla ilgili konulara şekil vermiştir. Bu noktada özellikle hilafet kurumunun özneleri tarafından Mirza Gulâm Ahmed'in öğretileri ışığında Kādiyân Ahmedîlerinin günümüzdeki yaşantılarının yönlendirildiği görülmektedir. Mehdilik perspektifinin ise Mirza Gulâm Ahmed'in günümüze ulaşan en önemli misyonlarından biri olduğu anlaşılmaktadır. Öyle ki siyasî, sosyal ve dinî hayatın bu perspektifte şekillendiği görülmektedir. Kādiyân Ahmedîlerinin ülkemizde Türkçe yayın yapan web sitesinin ana sayfasında yer bulan "İmam Mehdi Geldi!" başlığı söz konusu oluşum için konunun önemini göstermesi açısından oldukça dikkat çekicidir. Farklı misyonları da bulunmakla beraber mensuplar tarafından "Vadedilen Mehdi ve Mesih" olarak nitelendirilen Mirza Gulâm Ahmed, grup mensupları için tipik bir kurtarıcı figürdür. Allah tarafından vahiy alan bu kurtarıcı figür, taraftarları için merkezî bir otoriteye sahiptir. Haliyle onun fikirleri ve yönlendirmeleri bilgi anlayışının şekillenmesi başta olmak üzere günümüz hadiselerinin anlaşılması, siyasî hayatın şekillenmesi, dinî meselelere yeni hükümler verilmesi ve cemaatin yapılanması noktasında da önemini korumaktadır.

Cemaat içerisinde, bilgi anlayışının şekillenmesi hususunda da önemli bir çabanın mevcut olduğu görülmektedir. Zira Mirza Gulâm Ahmed ve onun kurduğu hilafetin temsilcilerinin Allah ile irtibatları varsa, bunun taraftarlar nezdinde de kabul görmesi gerekecektir. Bu çerçevede grup içerisinde bu algıyı oluşturmak üzere nasslardan büyük ölçüde yararlandığı ve zaman zaman bâtinî tevillerin yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte Kādiyân Ahmedîlerinin güncel literatürünü incelediğimizde "seçilen" in yalnızca Mirza Gulâm Ahmed ve halifeler olmadığı dikkatimizi çekmiştir. Kendilerini "âhirin cemaati" olarak tanımlayan Kādiyân Ahmedîleri nezdinde onlar da liderleri gibi seçilmiştir. Bu ise yalnızca kurucu figüre değil, onun cemaatine de farklı/seçilmiş bir misyon yüklemektedir. Müslümanları kendi etraflarında bir araya getirme, gerçek İslam'a davet etme, güncel siyasî hadiselerin çözümde öncülük etme gibi fiiller ise bunun pratik tezahürleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumun bir diğer neticesi ise cemaat içi yapılanmada kendini göstermektedir. Bu çerçevede Mirza Gulâm Ahmed'in kurtarıcılık misyonu ile uyumlu olarak müntesiplerin "Vadedilen Mehdî ve Mesih"e bağlılıklarını tesis etme adına çeşitli teşkilatların kurulduğu ve etkinliklerin düzenlendiği görülmektedir. Waqf-e-Nau, Lajna İma'illah gibi çocukluktan itibaren gerçek bir Ahmedî yetiştirmek üzere tesis edilen kuruluşlar bu noktada oldukça dikkat çekicidir. Kādiyân Ahmedîlerinin güncel literatüründe çağdaş bazı meselelerin de "Vadedilen Mehdi ve Mesih" algısı bağlamında yorumlandığı ve problemlere bu çerçevede çözümler üretildiği görülmektedir. Bu çerçeve beklenen mehdinin geldiği inancında olan Kādiyân Ahmedîleri, cemaatin merkezine yerleştirdikleri Mirza Gulâm Ahmed'e tüm misyonlarını yerine getirebilmesi için oldukça aktif bir alan açmış görünmektedirler. Haliyle Kādiyân Ahmedîleri için tüm misyonlarıyla beraber "Mirza Gulâm Ahmed"siz bir yapılanma, hem teorik hem de pratik hayat açısından olanaksız görünmektedir.

KAYNAKÇA

"06.12.2013-Cuma Hutbesi". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 3/15-16 (2014), 19-25.

"Vadedilen Mesih'in Eliyle İmanın Şartlarının Tecdidî". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/7, 23-41.

Ahmediye, "Maneviyat Dergisi". Erişim 05 Ağustos 2024. <https://ahmediye.org/dergiler/>

Ahmediye. "17 Kasım 2023 – Hicri 3 yılına ait bazı olaylar ve Mazlum Filistinliler için tekrar tekrar dua çağrısı". Erişim 25 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/17-kasim-2023-hicri-3-yilina-ait-bazi-olaylar-ve-mazlum-filistinliler-icin-tekrar-tekrar-dua-cagrisi/>

- Ahmediye. “22.12.2023 – Uhud Gazvesinin detayları ve masum Filistinliler için tekrar dua çağrısı”. Erişim 25 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/22-12-2023-uhud-gazvesinin-detaylari-ve-masum-filistinliler-icin-tekrar-dua-cagrisi/>
- Ahmediye. “23.02.2018 – Vadedilen Reformcu gaybi haberi”. Erişim 06 Ocak 2024. <https://ahmediye.org/23-02-2018-vadedilen-reformcu-gaybi-haberi/>
- Ahmediye. “23.02.2024 – Muslih Mevud Gaybi Haberi, Hz. Muslih Mevud’un makamı ve mertebesi hakkında başkalarının izlenimleri, ayrıca Yemenli ve Pakistanlı Ahmediler ve de Filistinliler için dua çağrısı”. Erişim 20 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/23-02-2024-muslih-mevud-gaybi-haberi-hz-muslih-mevudun-makami-ve-mertebesi-hakkinda-baskalarinin-izlenimleri-ayrica-yemenli-ve-pakistanli-ahmediler-ve-de-filistinliler-icin-dua-cagrisi/>
- Ahmediye. “26.07.2024 – Calsa görevlilerine ve misafirlere altın nasihatler”. Erişim 4 Ağustos 2024. <https://ahmediye.org/26-07-2024-calsa-gorevlilerine-ve-misafirlere-altin-nasihatler/>
- Ahmediye. “31.05.2024 – Hz. Hubeyb’in şehit oluşu; Filistin, Sudan, Yemen ve Pakistanlı Ahmediler için dua çağrısı”. Erişim 25 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/31-05-2024-hz-hubeybin-sehit-olusu-filistin-sudan-yemen-ve-pakistanli-ahmediler-icin-dua-cagrisi/>
- Ahmediye. “7.06.2024 – Bi’rimaûne Seriyyesi Mazlum Filistinliler, Pakistanlı Ahmediler ve dünyanın genel durumu için dua çağrısı”. Erişim 25 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/7-06-2024-birimaune-seriyyesi-mazlum-filistinliler-pakistanli-ahmediler-ve-dunyanin-genel-durumu-icin-dua-cagrisi/>
- Ahmediye. “Allah-u Teala masumları zulümden kurtarsın”. Erişim 27 Aralık 2023. <https://ahmediye.org/allah-u-teala-masumlari-zulumden-kurtarsin/>
- Ahmediye. “Cuma Suresi’nde Mehdi Hakkında Verilen Haber”. Erişim 20 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/cuma-suresinde-mehdi-hakkinda-verilen-haber/>
- Ahmediye. “Doğru Yolda Olan Fırka”. Erişim 05 Ağustos 2024. <https://ahmediye.org/dogru-yolda-olan-firka/>
- Ahmediye. “Haberler”. Erişim 23 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/buyuk-bir-manevi-devrim-meydana-getirmek-uzere-verdiginiz-sozlere-uygun-yasayin-huzur-ingiltere-vakf-i-nevin-2023-yili-ictimasına-hitap-etti/>
- Ahmediye. “Hz. Ahmed’in Eserleri”. Erişim 20 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/hz-ahmedin-eserleri/>
- Ahmediye. “İsrail ve Filistin hakkında Kur’an-ı Kerim’in verdiği haberler”. Erişim 25 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/israil-ve-filistin-hakkinda-kuran-i-kerimin-verdigi-haberler/>
- Ahmediye. “Mürebblers”. Erişim 20 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/murebbiler/>
- Ahmediye. “Son Dakika: Filistinli Mazlumlar, Yemenli Ve Pakistanlı Ahmediler İçin Dua Çağrısı”. Erişim 25 Temmuz 2024. <https://ahmediye.org/son-dakika-filistinli-mazlumlar-yemenli-ve-pakistanli-ahmediler-icin-dua-cagrisi/>
- Ahmediye. “Vadedilen İslahatçı Oğul Muslih Mevud”. Erişim 06 Ocak 2024. <https://ahmediye.org/vaadedilen-islahatci-ogul-muslih-mevud/>
- Ahmediye. “Yüce Peygamberimizin (sav) Müjdelediği Ahirin Cemaati”. Erişim 5 Ağustos 2024. <https://ahmediye.org/yuce-peygamberimizin-sav-mujdelediği-ahirin-cemaati/>
- Alislam. “Ahmediyya Muslim Community”. Erişim 20 Temmuz 2024. <https://www.alislam.org/ahmediyya-muslim-community/>

- Basit, Romaan. "Israel-Palestine conflict and the Ahmadiyya Khilafat: A brief look at seven decades of the most viable advice". Erişim 13 Ağustos 2024. <https://www.alhakam.org/israel-palestinian-conflict-and-the-ahmadiyya-khilafat-a-brief-look-at-seven-decades-of-the-most-viable-advice/>
- Bulgur, Durmuş. "Kadiyânîlik". *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Şarkiyat Mecmuası* 1 (2011), 1-38.
- Campbell, Joseph. *Kahramanın Sonsuz Yolculuğu*. İstanbul: İthaki Yayınları, 2017.
- Çil, Kubilay. "Almanya 36. Jalsa Salanası Yapıldı". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi*, 1/3 (2011), 54.
- Doğan, Yasin. *Kâdiyânîlik ve Gulâm Ahmed'in Dini-Siyasi İddiaları*. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2018.
- Durguti, Abdylkader. "Arnavutça Kur'an Meali Bağlamında Kâdiyânîliğin Mesihlik/Mehdilik Anlayış". *Tasavvur/Tekirdağ İlahiyat Dergisi* 9/1 (Haziran 2023), 803-835.
- Fığlalı, Ethem Ruhi. "Kâdiyânîlik". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 13 Temmuz 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/Kadiyanilik>
- Fığlalı, Ethem Ruhi. "Mesih ve Mehdi İnancı Üzerine". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 25/3-4(1981), 179-204.
- Fığlalı, Ethem Ruhi. "XIX. Yüzyıl Sonlarında Hindistan (Mezhepler Tarihi Açısından Bir Bakış)". *Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1(1983), 1-24.
- Fığlalı, Ethem Ruhi. *Kadiyanîlik*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1994.
- Gömbeyaz, Kadir. "73 Fırka Hadisinin Mezhepler Tarihi Kaynaklarında Fırkaların Tasnifine Etkisi". *Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi*, 14/2 (2005), 147-160.
- Hakyemez, Cemil. "Mehdî Düşüncesinin İtikadîleşmesi Üzerine". *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 3(5) (2014), 127-144.
- Harman, Ömer Faruk. "Beklenen Kurtarıcı İnancının İslâm Öncesi Dinî Arka Planı". *Beklenen Kurtarıcı İnancı*. ed. Yusuf Şevki Yavuz. 41-59. İstanbul: Kuramer Yayınları, 2017.
- İslamiyet'in Sesi. "Halifeler hep devlet başkanıydı. Neye dayanarak Hilafet siyasi değil Manevi bir makamdır diyorsun?". *Youtube*. Yayın Tarihi 23 Mayıs 2021. <https://www.youtube.com/watch?v=raAcUgVc89A&t=18s>
- İslamiyet'in Sesi. "Hz mehdi Kuran'da hangi ayette geçiyor?". *Youtube*. Yayın Tarihi 9 Kasım 2022. https://www.youtube.com/watch?v=_ZwAhmeCMOc
- İslamiyet'in Sesi. "Hz Mehdi'ye as ilham edilen 'Sana gökten vahiy ettiğim ermiş insanlar yardım edecektir' vahyi". *Youtube*. Yayın Tarihi 22 Ağustos 2020. https://www.youtube.com/watch?v=_Psnu7F6MKk
- İslamiyet'in Sesi. "Hz. Mirza Gulâm Ahmed as'ın Mehdi olduğuna delili nedir?". *Youtube*. Yayın Tarihi 17 Ekim 2023. <https://www.youtube.com/watch?v=iTMHP3At9CA>
- İslamiyet'in Sesi. "Mehdi İmam cihadı iptal mi etti?". *Youtube* Yayın Tarihi 29 Mart 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=ozZOgBYz4Mg>
- İslamiyet'in Sesi. "Mehdiye inanmak neden bu kadar önemli?". *Youtube*. Yayın Tarihi 13 Ekim 2023. <https://www.youtube.com/watch?v=LbNBfcRuU6s>.
- İslamiyet'in Sesi. "Muslih Mevud'un ra ilimlerle donatılacağı gaybi haberi nasıl gerçekleşti?". *Youtube*. Yayın Tarihi 1 Mart 2021. <https://www.youtube.com/watch?v=IjiKSv1QWYQ>
- İslamiyet'in Sesi. "Mürebbi kimdir?". *Youtube*. Yayın Tarihi 4 Mayıs 2021. <https://www.youtube.com/watch?v=2WC-k8TRvE8>

- İslamiyet'in Sesi. "Pakistan'da neden Ahmedi Müslümanlara zulüm ediliyor?". *Youtube*. Yayın Tarihi 10 Mart 2022. <https://www.youtube.com/watch?v=oJYv11QPdVE>
- Kartaloğlu, Habib. "Kâdiyân Ahmedîlerinin Dijital Platformlarda Türkçe Faaliyetleri". *İslam ve Yorum V. 2*. Cilt. Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınevi, 2021.
- Korkmaz, Sıddık. "Kadiyanilik-Ahmedilik", *İslam Mezhepleri Tarihi El Kitabı*. ed. Hasan Onat-Sönmez Kutlu. 531-559. Ankara: Grafiker Yayınları, 2016.
- Kutlu, Sönmez. "Beklenen Kurtarıcı İnanışına Dayalı Siyasî ve Dinî Hareketlerde Mehdîlik Tipolojileri". *Beklenen Kurtarıcı İnanıcı*. ed. Yusuf Şevki Yavuz. 291-351. İstanbul: Kuramer Yayınları, 2017.
- Kutlu, Sönmez. *Mezhepler Tarihine Giriş*. İstanbul: Dem Yayınları, 2017.
- Kutlutürk, Cemil. "Mehdîlik Düşüncesi Bağlamında Kâdiyânîlik Üzerinde Hinduizm'in Tesirleri". *Uluslararası Mehdîlik Sempozyumu Bildirileri*. ed. Mehmet Tıraşçı vd. 89-100. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Matbaası, 2018.
- Küçüköner, H. Rumeysa. "A Messianic Prophethood Claims Within Islam Hinduism And Christianity in the Context of Zeitgeist". *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 13/1 (2020), 284-314.
- Küçüköner, H. Rumeysa. "Ahmedîlik-Kadiyânîlik". *İslam Mezhepleri Tarihi II*. ed. Yusuf Gökalp-Nail Karagöz. 193-211. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2022.
- Küçüköner, H. Rumeysa. "Ahmedîlik'te Hilafet Eksenli Ayrışmalar". *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 14/2 (2021), 862-903.
- Küçüköner, H. Rumeysa. "Kadiyânîliğin İsim ve İçerik Bakımından Kendisini Konumlandırma Problemi", *E-Şarkiyat İlmi Araştırmaları Dergisi* 11/2 (2019), 669-683.
- Küçüköner, H. Rumeysa. *Mirza Gulam Ahmed ve Ahmedî Algılardaki Farklılaşması*. Ankara: Araştırma Yayınları, 2022.
- Lajna Ima'illah UK. "Our Story". Erişim 20 Temmuz 2024. <https://lajna.org.uk/lajna-imaillah-uk/>
- Lajna Ima'illah UK. *History of Lajna Ima'illah Volume 1*. United Kingdom: Islam International Publications Ltd., 2003.
- Lajnausa. "Lajna Ima'illah Pledge". Erişim 20 Temmuz 2024. <https://www.lajnausa.net/site/pledge>
- Lajnausa. "Who we are". Erişim 20 Temmuz 2024. <https://www.lajnausa.net/site/who-we-are>
- Mirza Beşîrüddîn Ahmed. "Cihadın büyüğü kılıç ile değil, Kur'an ile yapılandır". çev. Raşid Paktürk. *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/6, 22-24.
- Mirza Beşîrüddîn Ahmed. "Vadedilen Mesih ve Mehdi'nin (as) olağanüstü İslam hizmetleri". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 23 (2019), 8-75.
- Mirza Gulâm Ahmed. "İkinci Kudret: Hilafet". çev. Muhammed Celal Şems. *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/2 (2011), 4-5.
- Mirza Gulâm Ahmed. "Kelamü'l İmam". çev. Raşid Paktürk. *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 20 (2013), 6-9.
- Mirza Gulâm Ahmed. "Kelamü'l İmam". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 2/12 (2013), 5-7.
- Mirza Gulâm Ahmed. *Bir Hatanın İzalesi*. çev. Raşid Paktürk. İstanbul: Ahmad Yayınları, 2022.
- Mirza Gulâm Ahmed. *Duanın Bereketleri*. çev. Muhammed Celal Şems. İstanbul: Ayhan Matbaa, 2012.
- Mirza Gulâm Ahmed. *İsa Mesih Hindistan'da*. çev. Abdulgaffar Han. İstanbul: Vesta Ofset, 2008.

- Mirza Gulâm Ahmed. *The Essence of Islam Volume IV*. çev. Chaudhry Muhammad Zafrullah Khan. Birleşik Krallık: Islam International Publications Ltd., 2006.
- Mirza Masrur Ahmed. "Cemaat nizamı ve sorumluluklarımız". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 2/10-11 (2013), 8-18.
- Mirza Masrur Ahmed. "Korona Virüs Hakkında Vadedilen Mesih'in 5. Halifesinin En Son Talimatları". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 25 (2020), 44-48.
- Mirza Masrur Ahmed. "Müminde İtaat ve Teslimiyetin Özü 5 Aralık Cuma Hutbesi". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 3/17 (2015), 23-33.
- Mirza Tahir Ahmed. "Ahirin Cemaati". çev. Raşid Paktürk. *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi*. 1/1 (2011), 6-12.
- Mirza Tahir Ahmed. "Cihad Meselesi". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 3/13 (2014), 28-45.
- Onat, Hasan. "Mehdilik Meselesini Nasıl Anlayalım?". *Uluslararası Mehdilik Sempozyumu Bildirileri*. ed. Mehmet Tıraşçı vd. 637-652. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Matbaası, 2018.
- Önder, Mehmet. "Ahmediler itaati neden severler?". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/4 (2011), 29-33.
- Önder, Mehmet. "Türkiye 4. Jalsa Salanası Yapıldı", *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi*, 1/3 (2011), 55.
- Özcan, Azmi. "Hindistan". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 13 Temmuz 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/hindistan#3-tarih>
- Paktürk, Raşit. "Jalsa Salana Önemi, Bereketi ve Sorumluluklarımız". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/2 (2011), 39-45.
- Paktürk, Raşit. *Vadedilen Mesih'in (a.s.) Eserlerinden Seçmeler*. İstanbul: Islam International Publications Limited, 2008.
- Paktürk, Şaziye. "Müslüman Ahmediyye Cemaatini Tanıyalım". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 1/1 (2011), 13-16.
- Safir, Seyid Amir. "Müslüman Ahmediye Cemaatinin Dünya Çapındaki Başkanı İle Özel Bir Mülakat". çev. Mehmet Önder. *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 29, 46-63.
- Şeker, Osman. "Kur'an-ı Kerim okurken ve dinlerken dikkat edilecekler". *Maneviyat Müslüman Ahmediyye Türkçe Dergisi* 3/12(2013), 33-36.
- Taşagül, Ahmet. "Bahadır Şah II". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 13 Temmuz 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/bahadir-sah-ii>
- Volkan, Vamık D. *Körü Körüne İnanç Kriz ve Terör Dönemlerinde Geniş Gruplar ve Liderleri*. çev. Özgür Karaçam. İstanbul: Minerva Yayınları, 2005.
- Vural, Suat. "Sipahi Ayaklanmasının Siyasi Sebepleri", *Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Belgü Dergisi* 2 (2015), 181-202.
- Vural, Suat. *Hindistan'da İngiliz Yönetimi* (Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2006.
- Waqfenaintl, "A new era of servants for Islam". Erişim 23 Temmuz 2024. <https://www.waqfenaintl.org/a-new-era-of-servants-for-islam/>
- Waqfenaintl. "Careers". Erişim 23 Temmuz 2024. <https://www.waqfenaintl.org/careers/>
- Waqfenaintl. "Guidance for parents of Waqifeen-e-Nau". Erişim 23 Temmuz 2024. <https://www.waqfenaintl.org/guidance-for-parents/>

Waqfenauintl. "Guidance for Waqifeen-e-Nau". Erişim 23 Temmuz 2024.
<https://www.waqfenauintl.org/guidance-for-waqifeen-e-nau/>

Yavuz, Yusuf Şevki. "Beklenen Kurtarıcı İnancının İslâm Akaidine Giriş Serüveni". *Beklenen Kurtarıcı İnanıcı*. ed. Yusuf Şevki Yavuz. 177-219. İstanbul: Kuramer Yayınları, 2017.

Yönem, Ahmet. "Kadiyânîlik Bağlamında Mehdilik". *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13/24 (Aralık 2011), 175-191. <https://doi.org/10.17335/suifd.70152>.

STRUCTURED ABSTRACT

Aḥmadīsm is a modernist sect with a person-centered identity, built on the Mahdi, Messiah and Prophethood claims of Mirza Gulam Ahmed (1835-1908) in the Indian subcontinent in the late 19th century. The "mahdi-messiah" claim, which is the second stage of the multi-task appointment that Mirza Gulam Ahmed attributes to himself, has serious importance and response in the eyes of the followers. This study is about the reflections of Mirza Gulām Ahmed's perception of Mahdism on the Qādiyān Ahmadīs, one of the two branches of Aḥmadīsm, who are very active today. In this context, the aim of this study is to examine how the mahdī belief adopted by the Qādiyān Aḥmadīs in relation to Mīrzā Ḡhulām Aḥmed is revealed in the contemporary literature of the community in question how their perception of the actual saviour is shaped, and their activities. In this context, the understanding of knowledge built up to give credibility and legitimacy to Mīrzā Ḡhulām Aḥmed's claims in the eyes of his followers and the esoteric method of interpreting the Qurʾān and Ḥadīth are mentioned first. The systematization of the perception of mahdi-messiah and prophethood in Aḥmadī thought has brought about a serious differentiation in the understanding of knowledge. Because at this point, interpretations were sometimes used to present the Quran and hadiths as sources, and efforts were made to normalize the perception of "continuity of revelation" among the community so that Mirza Gulam Ahmed's claims could be seen as truth. Qādiyān Ahmadīs first mention the Holy Quran as a source to base their views. In this context, members of the group who interpret the various verses cited by Mirza Gulam Ahmed as evidence frequently mention the verses and surahs in question in their current literature and continue to use them to support/legitimize themselves. Qādiyān Ahmadīs, who interpret the verses in a way close to the esoteric style of interpretation, especially in order to base their views on the Mahdi perspective, describe themselves as the 'end times community'. Then the political and social reflections of the subject were discussed, especially in relation to today's activities. In this context the perception of Mahdism, beyond being one of the principles of belief that has a strong theoretical equivalent for Aḥmadīsm and is tried to be legitimized through verses and hadiths, has the function of a powerful mechanism that shapes, regulates and controls practical life. In this respect, the authority of the Mahdi strongly directs today's political and social events. In this context, Aḥmadīs evaluated various current issues within this theoretical context shaped by the perception of Mahdism. On the basis of social activities, formations such as Jalsa Salana and Waqf-e-Nau organized by Qadiyan Ahmadīs were examined and attention was drawn to the activities of these formations in the perspective of Mahdi perception. In the context of political activities, the current manifestations of the Aḥmadīs' perception of politics shaped around the teachings of Mirza Gulam Ahmed were mentioned. In discussing the issue, the sources of the Qādiyān Aḥmadīs were first used; in particular, Maneviyat Magazine, published in Turkish in our country, and its websites, YouTube channels and current printed publications were objectively examined. Although many studies have been written in the context of Qādiyānism's understanding of eschatology, the importance of our study is that it addresses the current activities shaped by the perception of mahdīsm at a theoretical level and allows the community to examine it through its own modern means.